

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra žurnalistiky

Bakalářská práce

2023

Ema Polívková

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra žurnalistiky

**Mediální ohlas knihy Jana Nováka *Kundera: Český život
a doba***

Bakalářská práce

Autor práce: Ema Polívková

Studijní program: Žurnalistika

Vedoucí práce: doc. Mgr. Radek Malý, Ph.D.

Rok obhajoby: 2023

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 30. 4. 2023

Ema Polívková

Bibliografický záznam

POLÍVKOVÁ, Ema. *Mediální ohlas knihy Jana Nováka Kundera: Český život a doba*. Praha, 2023. 62 s. Bakalářská práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky, Katedra žurnalistiky. Vedoucí diplomové práce doc. Mgr. Radek Malý, Ph.D.

Rozsah práce: 112 314

Abstrakt

Bakalářská práce se věnuje zmapování mediálního ohlasu biografické knihy Jana Nováka *Kundera: Český život a doba*. V prvních kapitolách se práce zaměřuje na teoretické vymezení literární recenze a žánru biografie, dále se zabývá životem a dílem spisovatelů Milana Kundery a Jana Nováka. Současně věnuje pozornost i interpretaci Kunderových děl a životopisu *Kundera: Český život a doba*. Praktická část pokrývá analýzu mediálního ohlasu v českých médiích, který rozděluje do dvou částí – recenze vymezující se pozitivně a recenze vymezující se negativně. Cílem této kapitoly je rozebrat jednotlivé články, porovnat je mezi sebou a zhodnotit celkovou mediální reflexi této knihy. Závěr bakalářské práce se věnuje vyhodnocení této analýzy a snaží se nalézt důvody, proč některá média a kritici přijímali životopis kladněji či negativněji než jiní. Zároveň závěr mapuje vytýkané a chválené aspekty knihy *Kundera: Český život a doba* a odpovídá na otázku, proč je biografie kontroverzní. Přílohou této práce je rozhovor s Jiřím P. Křížem, autorem a editorem knihy *Český spor o Milana Kunderu*.

Abstract

This bachelor thesis is focused on the media response to the biographical book *Kundera: His Czech Life and Times* by Jan Novák. The first chapter is dedicated to the theoretical background of literary criticism, the genre of biography and Milan Kundera's and Jan Novák's life and work. The thesis also reflects the interpretation of their works. The analytic part of the thesis covers the analysis of the media response in Czech media. This chapter is divided in two parts – positive and negative reviews. The main purpose of this chapter is to focus on the evaluation of the individual articles and compare them with each other and valorises the whole medial image of the book by Jan Novák. The conclusion of the thesis sums up the pros and cons of Kundera's biography based on the reviews and tries to answer the question: Why is this biography so controversial in the Czech media space? The supplement of this thesis is an interview with Czech writer and critic Jiří P. Kříž who edited the book with title *Czech Dispute about Milan Kundera*.

Klíčová slova

Milan Kundera, mediální ohlas, česká média, literární recenze, literární kritika, životopis

Keywords

Milan Kundera, Media Response, Czech Media, Critics of Literature, Biography

Title/název práce

Media Response of Book *Kundera: His Czech Life and Times* by Jan Novák

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala doc. Mgr. Radku Malému, Ph.D., za odborné vedení bakalářské práce a Jiřímu P. Křížovi za poskytnutí rozhovoru.

Obsah

Úvod.....	3
2 Charakteristika vybraných médií k analýze mediálního obsahu.....	8
2.1 Vybraná kulturní média	8
2.1.1 Host a H7O.....	8
2.1.2 Tvar	8
2.1.3 iLiteratura.....	9
2.1.4 A2.....	9
2.2 Zpravodajský tisk a online média.....	9
2.2.1 Lidové noviny	9
2.2.2 Respekt.....	9
2.2.3 Reflex	10
2.2.4 Seznam Zprávy.....	10
2.2.5 Echo 24.....	10
2.2.6 Aktuálně.cz.....	10
2.2.7 Deník Právo.....	11
2.2.8 Novinky.cz	11
2.2.9 E15	11
2.2.10 iDnes	11
2.2.11 Deník N	12
2.2.12 Deník.cz.....	12
2.2.13 Deník Alarm.....	12
2.2.14 Web ČT 24	13
2.2.15 Deník Referendum	13
2.2.16 Hospodářské noviny.....	13
2.2.17 Forum 24	13
5 Osobnost a dílo Milana Kundery	17
5.1 Přelom 40. a 50. let	17
5.2 Raná tvorba Milana Kundery.....	17
5.3 Konec 50. let, 60. léta.....	18
5.4 Dramatické dílo Milana Kundery.....	19
5.5 Prozaické dílo Milana Kundery vydané v Československu	20
5.6 Kunderova emigrace	21
5.7 Pozdější Kunderovy romány a jejich interpretace.....	21

5.7.1 Život je jinde.....	22
5.7.2 Valčík na rozloučenou.....	23
5.7.3 Nesnesitelná lehkost bytí.....	23
5.8 Kauza Kunderova udání.....	24
5.8.1 Popis kauzy udání podle týdeníku Respekt.....	24
5.8.2 Mediální reakce na článek Respektu o udání.....	25
6 Děj a interpretace knihy Kundera: Český život a doba.....	26
7 Analýza mediálního ohlasu knihy Kundera: Český život a doba.....	28
7.1 Recenze vymezující se negativně.....	28
7.1.1 Host a H7O.....	29
7.1.2 Lidové noviny a Lidovky.cz.....	30
7.1.3 Aktuálně.cz.....	32
7.1.4 Deník Alarm a čtrnáctideník A2.....	32
7.1.5 Salon Práva.....	33
7.1.6 iLiteratura.....	34
7.1.7 Seznam Zprávy.....	34
7.1.8 Hospodářské noviny.....	34
7.1.9 Deník Referendum.....	35
7.1.10 Obtýdeník Tvar.....	35
7.2 Recenze vymezující se pozitivně.....	36
7.2.1 Týdeník Respekt.....	36
7.2.2 Web ČT 24.....	38
7.2.3 Echo 24 a regionální Deník.....	38
7.2.4 Deník N.....	38
7.2.5 Obtýdeník Tvar a týdeník Reflex.....	39
7.2.6 Forum 24.....	40
7.3 Shrnutí mediálního ohlasu.....	40
Závěr.....	43
Summary.....	44
Použitá literatura.....	47
Tištěné knihy.....	47
Tištěná periodika.....	49
Online periodika.....	49
Internetové zdroje.....	54
Seznam příloh.....	60
Příloha č. 1: Rozhovor s Jiřím P. Křížem, kulturním publicistou a autorem knihy Český spor o Milana Kunderu.....	60

Úvod

Jan Novák vydal v roce 2020 publikaci s názvem *Kundera: Český život a doba*, která ihned vzbudila velký mediální ohlas. Jedná se o biografii mapující život českého spisovatele Milana Kundery od narození po emigraci v roce 1975. Samotný Novák na obálce knihy přiznává, že se jedná o tzv. osobní životopis, kde popisuje svůj pohled na Milana Kunderu. Přesto se řada literárních kritiků vůči němu vymezila negativně, Novákovi vyčítali údajnou neobjektivitu, špatnou práci se zdroji a neschopnost interpretovat správně Kunderova literární díla. Nebyla to však jediná reakce na Novákovu biografii, druhá skupina recenzentů dílo chválila a považovala jej sice za kontroverzní, ale zdařilé. Pozitivní ohlasy se týkaly především faktu, že se Novák nebál psát pravdivě o modle české literatury a své argumenty podložil desítkami zdrojů.

Diskuse v českém mediálním prostoru týkající se Milana Kundery připomínají kulturní válku. Kauza ohledně údajného Kunderova udání publikovaná týdeníkem Respekt v roce 2008 tuto debatu odstartovala a mediální ohlas po vydání zkoumané biografie potvrzuje, že život tohoto spisovatele a debata o něm jsou v českém prostředí stále kontroverzní témata. Zabývají se jimi Jiří P. Kříž v knize *Český spor o Milana Kunderu* (2021), Jan Čulík v článku *Czech Culture War: Is Milan Kundera a Bastard?* (2020) publikovaném v odborném časopise Slavonica či Milan Blahynka v knize *Glosy k losu Člověka v době prokurátorů* (2020).

Cílem této bakalářské práce není zhodnotit Novákovu publikaci ani metody, které využívá, nýbrž zanalyzovat mediální ohlas pokrývající jeho knihu. Práce nejprve teoreticky pojednává o žánru literární recenze a biografie, dále o životě a dílu Milana Kundery a Jana Nováka a následně v analytické části kvalitativně rozebírá články publikované v českých psaných médiích zabývající se knihou *Kundera: Český život a doba*. Negativní a pozitivní ohlasy porovnává a hledá aspekty, které dílu recenzenti vytýkají nebo naopak chválí. V závěru se práce snaží odpovědět na otázku, proč je životopis Milana Kundery od Jana Nováka kontroverzní.

Bakalářská práce se lehce odchýlila od původní teze v oblasti analyzovaných médií, jelikož se ukázalo jako nezbytné kvůli úplnosti obrazu mediálního ohlasu analyzovat recenze a články z jak kulturních, tak zpravodajských médií. Zároveň se podstatným zdrojem stala kniha Jiřího P. Kříže *Český spor o Milana Kunderu*, která původně nebyla

v tezi zahrnuta. V této publikaci je sesbíraná velká část mediálních vyjádření k údajné kauze Kunderova udání z roku 2008 a ohlasů na Novákovu knihu z roku 2020. Bakalářská práce se však od publikace výrazně liší, jelikož na rozdíl od Kříže recenze analyzuje a porovnává mezi sebou. Rozhovor s Jiřím Křížem na téma kulturní války o Milana Kunderu je přiložen na konec této práce.

1 Literární kritika a recenze

Oba tyto pojmy označují publicistické žánry, které kriticky hodnotí literární dílo. Nacházejí se na pomezí novinářského, uměleckého a odborného stylu. Literární kritici a recenzenti zpravidla hodnotí nově vzniklé umělecké či odborné literární dílo. Jejich úkolem je zhodnotit smysl díla a zasadit ho do kontextu autorovy tvorby a dobového kontextu.¹

Literární kritika se svou reflexí literárních děl stává aktivní součástí literárního života. Autoři *Slovníku literární teorie* (1984)² ji označují za prostředníka mezi čtenářem a literaturou, který ovlivňuje autory uměleckých děl i jejich příjemce. Úkol kritiky vidí v popularizaci a propagaci současné literatury a zároveň svým hodnocením usiluje o zpětný vliv na její autory.³ Kritika však nemusí pouze propagovat literaturu, ale svým působením kultivovat literární prostor. Díla by měla hodnotit kriticky, tudíž vyjádřit kladné i záporné myšlenky. Kritiky a recenze často působí jako tzv. komentáře k dílům.

Václav Černý se ve své eseji *Co je kritika, co není a k čemu je na světě* (1968)⁴ věnuje filozofickým otázkám ohledně úřadu kritiky, kritiků a typologie tohoto publicistického žánru. Jako jedno z dělení literární kritiky považuje rozdělení žánru na tzv. impresionistickou kritiku a moralistickou. Impresionistický kritik hodnotí dílo z pohledu estetičnosti, a naopak moralisté ze společenské přínosnosti. Oba tyto typy se zpravidla vážou k dobovému kontextu kritiky, impresionistická se vztahuje k období impresionismu a dekadence v druhé polovině 19. století a počátku 20. století a hodnotí dílo z pohledu rozkoše. Moralistická kritika oproti tomu není spjata s konkrétním historickým obdobím, ale prolíná se celými dějinami, od filozofie křesťanství po humanismus. Jejím hlavním účelem je soudit společenskou hodnotu literárního díla a hodnotit její přínos a vliv na čtenáře.⁵ Přestože se jedná o typ rozdělení, který se váže na dobová období vzniku kritiky, tak je pro tuto bakalářskou práci podstatný, jelikož i v současných literárních recenzích se objevují často rozpory mezi společenským přínosem tématu díla a jeho uměleckým provedením.

---

¹HALADA, Jan a Barbora OSVALDOVÁ, ed. *Slovník žurnalistiky: výklad pojmů a teorie oboru*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017. s. 135-136, 198.

²VLAŠÍN, Štěpán, ed. *Slovník literární teorie*. 2. rozš. vyd. Praha: Československý spisovatel, 1984.

³ Tamtéž. s. 190-191.

⁴ ČERNÝ, Václav. *Co je kritika, co není a k čemu je na světě*. Brno: Blok, 1968.

⁵ Tamtéž. s. 26-30.

Černý se dále ve své eseji zabývá podstatou kritiky a jejím účelem a dochází k názoru, že kritika by neměla pedagogizovat ani čtenáře ani autora. Kritik by měl podle Černého spíše filozofovat a netvářit se, že vynáší odborné soudy nad něčím dílem, spíše pokládat otázky a navádět své čtenáře, aby si nad textem také kladli otázky.⁶

Psané recenze jsou dnes nejčastějším druhem kritického zhodnocení díla. Nejvíce se vyskytují v kulturních periodících a webech jako je například Host, Revolver Revue, Tvar, A2, iLiteratura..., kde mívají vlastní literární rubriku. Ale nezřídka jsou zařazeny i do denního tisku a dalších periodik.⁷ V této bakalářské práci budou zařazeny a analyzovány recenze a kritiky jak z kulturních tištěných a online médií, tak ze zpravodajských a publicistických deníků a týdeníků.

1.1 Kritika literatury faktu a její absence v českém a slovenském prostředí

V předchozí kapitole byla popsána literární kritika jako publicistický žánr a zaměřovala se především na obecnou charakteristiku kritiky a recenze, které se nejčastěji věnují hodnocení uměleckých děl. Kromě tohoto typu recenzí je nutné zmínit i téma kritiky literatury faktu, protože cíl této práce je zmapovat mediální ohlas knihy *Kundera: Český život a doba*, jejíž žánrové vymezení leží na pomezí literatury faktu a beletrie, čemuž se podrobněji věnují následující kapitoly.

Vymezení literatury faktu a jejím mediálním pokrytí se věnuje sborník *Žánry a průniky literatury faktu* (2017)⁸ editovaný Janem Haladou. Odborníci a teoretici zabývající se tímto tématem zde hodnotí význam literatury faktu a shodují se na téměř absenci recenzí tohoto typu v českém a slovenském prostředí. Nedostatkem této kritiky se zabývají především Jozef Leikert v textu *Využitie metódy oral history pri tvorbe literatúry*⁹ a Jan Halada v článku *Historie a současnost literatury faktu*.¹⁰

Oba se věnují nedostatečnému vymezení samotného žánru literatury faktu v česko-slovenském prostředí a související neurčitosti kritiky, která tuto oblast literatury pokrývá. Upozorňují na prolínání žánrů a recenzování děl z oblasti literatury faktu neodbornými

---

⁶Tamtéž. s. 53-68.

⁷HALADA, Jan a Barbora OSVALDOVÁ. *Slovník žurnalistiky*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2017. s. 135-136, 198.

⁸HALADA, Jan, ed. *Žánry a průniky literatury faktu*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2018.

⁹LEIKERT, Jozef. *Využitie metódy oral history pri tvorbe literatúry*. In. HALADA, Jan, ed. *Žánry a průniky literatury faktu*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2018. s. 20-27.

¹⁰HALADA, Jan. *Historie a současnost literatury faktu*. In. HALADA, Jan, ed. *Žánry a průniky literatury faktu*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2018. s. 88-94.

recenzenty. Jozef Leikert se zároveň věnuje i důležitosti zdrojů u těchto knih a nutnosti hodnotit právě i tento aspekt v kritikách. Sám pojednává o metodě orální historie, která je založena na rozhovorech s pamětníky a je nutné s touto metodou správně pracovat.¹¹

Kniha Jana Nováka také pracuje s metodou orální historie a tvoří podstatnou část jejích zdrojů, zároveň sám autor často zdroje různě interpretuje a toto všechno se později objevuje v rozebíraných recenzích, které buď chválí množství použitých pramenů, nebo naopak negativně kritizují jeho práci s nimi. Tento prvek kritiky je typický právě pro recenzování literatury faktu, kde kromě estetičnosti a společenského přínosu hraje důležitou roli i faktická a interpretační správnost.

---

¹¹ HALADA, Jan, ed. *Žánry a průniky literatury faktu*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2018. s. 20-94.

2 Charakteristika vybraných médií k analýze mediálního obsahu

Tato kapitola si klade za úkol představit a stručně charakterizovat vybraná média, jejichž články budou rozebírané v analytické části práce. Jedná se o kulturní časopisy a weby se zaměřením na literaturu a dále denní tisk a webové zpravodajství, které pokrývalo knihu *Kundera: Český život a doba*.

2.1 Vybraná kulturní média

2.1.1 Host a H7O

Literární měsíčník *Host* působí na české mediální scéně od roku 1985. Navazuje na svého předchůdce *Host vycházející* mezi lety 1921 a 1929 pod vedením spolku *Devětsil* a *Host do domu vycházející* mezi lety 1954-1970, který byl důležitým kulturním médiem během Pražského jara. Od roku 1985 do sametové revoluce vycházel jako samizdat jednou ročně. Sídlí v Brně a aktuálně funguje pod vedením šéfredaktora Jana Němce jako měsíčník s dvouměsíční pauzou během letních prázdnin. Tematicky se orientuje na literaturu, českou i světovou.¹² S *Hostem* spolupracuje internetový literární portál *Host 7 dní online (H7O)*, který na rozdíl od tištěného časopisu funguje denně, zároveň některý obsah obou médií zůstává sdílený.¹³

2.1.2 Tvar

Literární časopis *Tvar* funguje nepřetržitě od roku 1990. Stejně jako měsíčník *Host* se zaměřuje výhradně na literaturu, mezi nejčastější publikované formáty patří recenze, polemiky, rozhovory, eseje a autorská tvorba (proza i poezie). Vychází jako obtýdeník pod vedením šéfredaktora Adama Borziče. V současnosti funguje internetová verze *Tvaru* pod názvem *iTvar*.¹⁴

---

¹²O nás. In: *Host* [online]. [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://casopishost.cz/o-nas>

¹³Do českých literárních vod se vlévá nový živel H7O. In: *Kavárna nakladatelství Host* [online]. [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://kavarna.hostbrno.cz/clanky/do-ceskych-literarnich-vod-se-vleva-novy-zivel-h7o>

¹⁴Info a kontakty. In: *iTvar* [online]. [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://itvar.cz/info>

2.1.3 iLiteratura

iLiteratura je online literární časopis vznikající mezi lety 2000 a 2002 s neexistující tištěnou verzí. Zaměřuje se především na českou tvorbu a české překlady. Mezi formáty, kterým se magazín věnuje, patří recenze, studie, rozhovory a aktuality. V současnosti iLiteraturu vede šéfredaktorka Jovanka Štolová.¹⁵

2.1.4 A2

A2 neboli Advojka je kulturní čtrnáctideník vycházející vždy ve středu. V českém mediálním prostoru funguje od roku 2005. V současnosti existuje jeho tištěná i online podoba. A2 spolupracoval s komentářovým webem A2larm, který se už aktuálně odštěpil a funguje samostatně jako Deník Alarm. Současným šéfredaktorem A2 je Lukáš Rychetský.¹⁶

2.2 Zpravodajský tisk a online média

2.2.1 Lidové noviny

Lidové noviny vyšly poprvé v roce 1893, následně vycházely do druhé světové války, mezi lety 1945 a 1948 byly přejmenovány na Svobodné noviny. Po komunistickém převratu začaly být postupně zakazovány, jako samizdatové médium se vrátily v roce 1987 a vycházely tak až do pádu komunismu. Od té doby publikují pravidelně jako deník, který pokrývá politiku, ekonomiku, kulturu a další témata. Aktuálně funguje i internetový server Lidových novin: Lidovky.cz. Deník vydává společnost Mafra, jejímž vlastníkem je Andrej Babiš. Současným šéfredaktorem Lidových novin je Petr Bušta.¹⁷

2.2.2 Respekt

Publicistický týdeník Respekt vydavatelství Economia (vlastník Zdeněk Bakala) vychází od roku 1989, v současnosti kromě tištěné podoby funguje i jako online platforma. Věnuje se investigativní, politické, ekonomické, sociální, zahraniční a kulturní žurnalistice. Poslední zmíněné odvětví má vlastní kulturní rubriku, která funguje pod vedením Jana H.

---

¹⁵O projektu. In: *iLiteratura* [online]. [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://www.iliteratura.cz/o-projektu>

¹⁶O nás. In: *A2* [online]. [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://www.advojka.cz/o-nas/index#intro>

¹⁷Redakce. In: *Lidovky.cz* [online]. [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://www.lidovky.cz/>

Vitvara, pokrývající literaturu, film, výtvarné umění, hudbu a další. Články z této rubriky budou analyzovány v této práci. Současným šéfredaktorem Respektu je Erik Tabery.¹⁸

2.2.3 Reflex

Týdeník Reflex vychází od roku 1990, aktuálně v tištěné i online podobě. Věnuje se politickému, ekonomickému i kulturnímu obsahu, kvůli poslednímu zmíněnému byl i vybrán pro tuto práci. Vydavatelem Reflexu je mediální dům Czech News Center ve vlastnictví Daniela Křetínského, Patrika Tkáče a Romana Korbačky. Od roku 2023 působí jako šéfredaktor týdeníku Viliam Buchert, který vystřídal dlouholetého šéfredaktora Marka Stoniše.¹⁹

2.2.4 Seznam Zprávy

Zpravodajský server Seznam Zprávy je médium, které od svého založení v roce 2016 působí pouze v online prostředí a neexistuje jeho tištěná verze. Profiluje se jako médium, které pokrývá domácí i zahraniční zpravodajství, ekonomiku, sport, kulturu a další odvětví. Nyní Seznam Zprávy řídí šéfredaktor Jiří Kubík.²⁰

2.2.5 Echo 24

Zpravodajský a názorový server Echo24 funguje na české mediální scéně od roku 2014. Šéfredaktorem je Dalibor Balšínek, který i většinou vlastní vydavatelskou společnost Echo Media. Vedle internetového webu vychází i tištěný týdeník. Echo 24 se profiluje jako více konzervativní a pravicové médium.²¹

2.2.6 Aktuálně.cz

Zpravodajský web Aktuálně.cz vychází od roku 2005, od začátku funguje pouze jako internetová platforma, vedle zpravodajství se rubrika Aktuálně.cz Magazín zaměřuje na kulturu a životní styl, právě zde byla publikovaná recenze Petra Bílka, která je později

---

¹⁸Redakce. In: *Respekt* [online]. [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/redakce>

¹⁹Kontakty. In: *Reflex* [online]. [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/kontakty>

²⁰Redakce. In: *Seznam Zprávy* [online]. [cit. 2023-04-01]. Dostupné z:

<https://www.seznamzpravy.cz/sekce/redakce-318>

²¹O nás. In: *Echo 24* [online]. [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://echo24.cz/p/o-nas>

rozebírána v této práci. Aktuálně.cz vydává mediální dům *Economia* ve vlastnictví Zdeňka Bakaly, současným šéfredaktorem je Jan Nevyhoštěný.²²

2.2.7 Deník Právo

Levicově orientovaný deník *Právo* navazuje na komunistický stranický tisk *Rudé Právo*, po pádu komunismu však funguje již nestranicky a přejmenoval se na *Právo*. V současnosti ho vlastní mediální dům *Borgis* a šéfredaktorem je Zdeněk Porybný. Literární a kulturní příloha tohoto deníku se nazývá *Salon Práva*, který vychází i v rámci internetového portálu *Novinky.cz*.²³

2.2.8 Novinky.cz

Novinky.cz fungují jako webové zpravodajství spolupracující s deníkem *Právo* a skrze vlastnickou společnost *Seznam Ivo Lukačeviče* i dalším zpravodajským serverem *Seznam Zprávy* a webovým prohlížečem *Seznam*, díky tomu patří k nejnavštěvovanějším internetovým zprávám v České republice. Fungují od roku 2003 a věnují se zpravodajství, na rozdíl ale od *Seznam Zpráv* se často zabývají odlehčenějšími tématy. V současnosti je vede šéfredaktor *Vladimír Dušánek*.²⁴

2.2.9 E15

Ekonomický deník *E15* vychází od roku 2007, jeho součástí je i kulturní *Magazín E15*, který se mimo jiné zabývá i literaturou. V současnosti je *E15* stejně jako týdeník *Reflex* vlastněný vydavatelem *Czech News Center*, jako jeho šéfredaktor nyní vystupuje *Nikita Poljakov*.²⁵

2.2.10 iDnes

iDnes funguje jako zpravodajský portál tištěného deníku *Mladá fronta DNES* od roku 1998. Patří k jednému z nejčtenějších českých zpravodajských médií. Vydavatelem

---

²²Nejsme jenom noviny. In: *Economia* [online]. [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: https://www.economia.cz/onas/?utm_source=sport.aktualne.cz&utm_medium=footer

²³ Tiráž a kontakt. In: *Právo* [online]. [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://www.pravo.cz/>

²⁴ Tiráž. In: *Novinky.cz* [online]. [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/p/tiraz>

²⁵ Kontakty. In: *E15* [online]. [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://events.e15.cz/kontakty/>

iDnesu a Mladé fronty DNES je mediální koncern Mafra vlastněný Andrejem Babišem. Současnou šéfredaktorkou je Naděžda Petrová.²⁶

2.2.11 Deník N

Deník N je zpravodajský deník vycházející digitálně každý den a pětkrát týdně také v tištěné podobě. Inspiroval se slovenským Denníkem N a v českém prostředí začal působit v roce 2018. Financovaný je z předplatného a počáteční investici zafinancoval Nadační fond nezávislé žurnalistiky. Deník N se věnuje převážně zpravodajství a delším analytickým článkům, obsahuje i rubriku zaměřenou na kulturu, kde publikoval články týkající se Novákovy knihy. Aktuálním šéfredaktorem je Pavel Tomášek.²⁷

2.2.12 Deník.cz

Deník.cz je internetová platforma, která sdružuje regionální Deníky. Na českém trhu funguje od roku 2006. Deník.cz se oproti regionálním novinám věnuje zpravodajství a publicistice pokrývající dění v Česku, včetně kultury. Vydavatelem Deníku se stala mediální společnost Vltava Labe Media. Aktuálně zde jako šéfredaktor působí Roman Gallo.²⁸

2.2.13 Deník Alarm

Deník Alarm původně v roce 2013 vznikl jako komentářový web kulturního periodika A2 a vystupoval pod jménem A2larm. Od roku 2022 začal vystupovat samostatně a změnil název na Deník Alarm. Digitální médium se považuje za uskupení nezávislých novinářů a orientuje se levicově a progresivně. Zaměřuje se například na sociální problémy, práva menšin, ekologické problémy a kulturu, kde publikoval i recenzi knihy *Kundera: Český život a doba*. Současným šéfredaktorem je Jan Bělíček.²⁹

---

²⁶Zpravodajský portál iDnes.cz. In: *Mediální skupin Mafra* [online]. [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://www.mafra.cz/portfolio.aspx?y=mafra/portfolio-idnes.htm&cat=internet>

²⁷O nás. In: *Deník N* [online]. [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://denikn.cz/o-nas/>

²⁸My jsme deník. In: *Deník.cz* [online]. [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://www.denik.cz/my-jsme-denik/>

²⁹O nás. In: *Deník Alarm* [online]. [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://a2larm.cz/o-nas/>

2.2.14 Web ČT 24

Web ČT 24 funguje jako zpravodajský web veřejnoprávní České televize. Objevuje se zde přebíraný obsah z České televize i autorské články. Mezi rubriky webu ČT 24 patří domácí a zahraniční zpravodajství, ekonomika, kultura a věda.

2.2.15 Deník Referendum

Deník Referendum funguje jako nezávislý online deník vydávaný společností Vydavatelství Referendum od roku 2009. Profiluje se jako levicově zaměřené médium. V současnosti ho vede šéfredaktor Jakub Patočka.³⁰

2.2.16 Hospodářské noviny

Deník Hospodářské noviny působí na českém trhu od roku 1990. Označuje se jako seriózní zpravodajský deník, který se zaměřuje na ekonomii, politiku, sport, kulturu a další okruhy. V současnosti vychází jako tištěný deník a své texty produkuje i na webové platformě iHned.cz. Vlastníkem Hospodářských novin je společnost Economía Zdeňka Bakaly. Aktuálně tyto noviny vede šéfredaktor Jaroslav Mašek.³¹

2.2.17 Forum 24

Forum 24 se označuje za nezávislý názorový internetový deník. Funguje od roku 2017, na založení se podílel Petr Šafr, který aktuálně vede tištěný týdeník Forum. Jako šéfredaktorka webového portálu Forum 24 v současnosti působí Johana Hovorková.³²

---

³⁰ Redakce. In: *Deník Referendum* [online]. [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://denikreferendum.cz/stranka/redakce>

³¹ Tiráž. In: *Hospodářské noviny* [online]. [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://hn.cz/tiraz/>

³² O nás. *Forum 24* [online]. [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://www.forum24.cz/o-nas>

3 Žánr biografie

Jan Novák svou knihu označil za žánr literární biografie³³, tedy na pomezí mezi monografickým životopisem, který spadá do literatury faktu, a biografickým románem, jež je přiznanou fikcí.

Žánr biografie neboli životopis vytváří rekonstrukci života významné osobnosti na základě rozličných zdrojů. Měl by tvořit ucelený celek pokrývající její veřejný i soukromý život. V novodobých biografiích se objevují beletrizující tendence, dostávají se tak na pomezí literatury faktu a biografického románu.³⁴

Biografický román se řadí mezi románové žánry založené na líčení života a osudů významné historické osobnosti. Také může být založen na faktech z objektivních zdrojů, ale je s nimi nakládáno tak, aby plnily umělecký záměr autora. Historické události jsou pozměňovány ve prospěch estetičnosti, dílo tedy můžeme považovat za fikci.³⁵

Biografický román lze ještě rozdělit podle poměru mezi dokumentární složkou a autorskou fikcí na románovou biografii a román-dokument. První zmíněný typ je charakteristický vysokou mírou fabulace. Oproti tomu román-dokument spadá do oblasti literatury faktu a je blízký odborné životopisné monografii, zde převažuje užití faktů nad estetičností.³⁶

Novákova kniha se, jak již bylo zmíněno, nachází na pomezí literatury faktu a beletrie. Fakta autor podložil nespočtem zdrojů, objevují se zde však pasáže, kdy si Novák tzv. domýšlí události Kunderova života a jeho pohnutky k určitému jednání, do celé knihy se také popisuje Novákova interpretace Kunderových románů. Knihu však nelze považovat za biografický román, jelikož autor nikdy nepřiznal, že by mělo jít o fikci a pozměňování historie kvůli uměleckému dojmu. Dílo *Kundera: český život a doba* je tedy možné charakterizovat stále nejvíce jako literaturu faktu. Takto s ním i pracují kritici v analyzovaných recenzích v druhé části této bakalářské práce.

---

³³ NOVÁK, Jan. *Kundera: český život a doba*. Praha: Argo, 2020.

³⁴ VLAŠÍN, Štěpán, ed. *Slovník literární teorie*. 2. rozš. vyd. Praha: Československý spisovatel, 1984. s. 47.

³⁵ Tamtéž. s. 46.

³⁶ MOCNÁ, Dagmar a Josef PETERKA. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004. s. 62-67.

4 Osobnost a dílo Jana Nováka

Česko-americký spisovatel a scénárista Jan Novák se narodil v Kolíně 4. dubna 1953. Zde navštěvoval základní školu a gymnázium. V šestnácti letech utekl s rodiči z Československa, nejprve do Rakouska, později se rodina usadila ve Spojených státech amerických. Vystudoval humanitní vědy na Chicagské univerzitě a svou literární dráhu započal v 80. letech povídkovým souborem *Striptease Chicago* (1983). Kromě autorského psaní knih se věnoval filmové i divadelní scénáristice. Podílel se například na filmu *Báječná léta pod psa* (1997). Ve své literární tvorbě se věnuje tématům českého a amerického prostředí, v posledních publikacích si vybírá ke zpracování významné české osobnosti.³⁷

Novákovo dílo lze rozdělit na fikční prózu (romány a povídky) a biograficky orientované knihy. Do první kategorie spadají tituly jako například: *Miliónový jeep* (1985), *Samet a pára* (1992), *Komouši, grázlové, cikáni, fyzlové a básníci* (1997) a *Těžký prachy* (2022).³⁸

Novákovy prozaické knihy v sobě míchají české a americké prostředí. Často reflektují situaci v Československu za komunismu a dění po sametové revoluci nebo jsou orientována na Chicago a Spojené státy americké. Za román *Miliónový jeep*, který vyšel v angličtině v roce 1985 v exilovém nakladatelství 68 Publishers, získal Jan Novák v roce 1989 Cenu Egona Hostovského. Předlohou hlavního hrdiny byl autorův otec a román mohl být publikovaný v Československu až po pádu komunistického režimu.³⁹

Pro tuto bakalářskou práci jsou však podstatnější Novákova životopisná díla zabývající se známými českými osobnostmi a historickými událostmi. V roce 1994 vyšla autobiografie Miloše Formana, na které se podílel Jan Novák, s názvem *Co já vím? Autobiografie Miloše Formana*. Oproti dalším jeho dílům je to výjimka, jelikož v dalších životopisných románech či biografiích už Novák pracoval sám, v tomto případě se jednalo o Formanovu autobiografii.

V následujících letech si Novák začal vybírat k biografiím osobnosti z českých dějin se zajímavým příběhem. Často se jednalo o kontroverzní postavy jako byli

---

³⁷PILAŘ, Martin. Jan Novák. In: *Slovník české literatury* [online]. [2023-03.27]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=828&hl=jan+nov%C3%A1k+>

³⁸Jan Novák. In: *Czechlit.cz* [online]. [2023-03.27]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/autor/jan-novak-cz/>

³⁹Literární ceny. In: *Ústav pro českou literaturu* [online]. [2023-03.27]. Dostupné z: <https://service.ucl.cas.cz/ceny/?c=11>

antikomunističtí bratři Mašínové, kteří bojovali proti komunismu v rámci ozbrojené skupiny, která páchala i násilné trestné činy, Emil Zátopek či právě Milan Kundera. Novák se soustředil na komunistickou minulost těchto lidí a sám jako autor knih vystupoval přiznaně antikomunisticky.

Mezi tuto Novákovu tvorbu lze zařadit díla: biografický román *Zatím dobrý* (2004) pojednávající o bratrech Mašínech, jenž získal cenu Magnesia Litera v kategorii Kniha roku 2005, dále román *Děda* (2007) popisující osudy autorovy rodiny, knižní rozhovor s česko-anglickým disidentem Johnem Bokem *Život mimo kategorie* (2015), biografie Emila Zátopy a Věry Čáslavské zpracované jako komiks: *Zátopek ...když nemůžeš, tak přidej!* (2016) a *Čáslavská* (2020). Ve stejném roce vyšel Novákův poslední životopisný počín – *Kundera: Český život a doba*.⁴⁰

Rozdíl mezi životopisem Kundery a dřívějšími Novákovými biografiemi spočívá především v autorově přístupu k popisované osobnosti. Se všemi ostatními se Novák do jisté míry ztotožňuje a sám v rozhovorech přiznává obdiv k bratrům Mašínům či Věře Čáslavské. Marta Ljubková ve své recenzi pro web iLiteratura hodnotí tento Novákův postoj k Mašínům: „*Hned v úvodu se autor přiznává, že ke „svým“ hrdinům přistupuje s obdivem, přesto se však opírá o dokumentární materiály a faktografické zdroje.*“⁴¹

Jan Novák, jak již bylo zmíněno výše, se ve svých dílech vyjadřuje antikomunisticky. Mašínové i Věra Čáslavská byli odpůrci režimu, ale Emil Zátopek se v tomto ohledu dá považovat za kontroverznější osobu. Přesto k němu byl Novák ve svých dílech méně kritický než ke Kunderovi: „*Zároveň se však Novák, kterého jistě nelze podezírat z nějakých sympatií ke komunistickému režimu, musel vypořádat s tím, že v padesátých letech byl Zátopek oficiální režimní ikonou: za oponou sice vzdorovitou, navenek však poslušnou. Komiks se tomu spíše vyhýbá, ostatně i Pavel Kosatík ve zmíněné biografii zdůrazňuje, že Zátopek byl čestný, ale prostý člověk, který nevnímal, že s ním propaganda manipuluje, a vlastně si to ani nepřipouštěl, zabraný do toho, co mu šlo nejlépe, tedy běhání...*“⁴²recenzuje Pavel Mandys knihu *Zátopek ...když nemůžeš, tak přidej!*.

---

⁴⁰Jan Novák. In: *Czechlit.cz* [online]. [2023-03.27]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/autor/jan-novak-cz/#bibliography>

⁴¹LJUBKOVÁ, Marta. *Zatím dobrý*. *iLiteratura* [online]. 2004. [2023-03.27]. Dostupné z: <https://www.iliteratura.cz/clanek/16013-novak-jan-zatim-dobry>

⁴²MANDYS, Pavel. *Běžec hrdina*. *iLiteratura* [online]. 2016. [cit.-2023-04-04]. Dostupné z: <https://www.iliteratura.cz/clanek/36387-novak-jan-zatopek>

5 Osobnost a dílo Milana Kundery

5.1 Přelom 40. a 50. let

Spisovatel Milan Kundera se narodil 1. dubna roku 1929 v Brně do rodiny hudebního pedagoga Ludvíka Kundery, hudební vzdělání od otce se později silně promítlo do Kunderovy tvorby. V rodném Brně absolvoval gymnázium a po maturitě odešel studovat do Prahy na Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy.⁴³

Jeho dospívání bylo silně spjato s koncem druhé světové války a následujícím komunistickým převratem v roce 1948. Jean-Dominique Brierre ve své biografii Kundery se věnuje tomu, jak se sám Kundera později kriticky staví ke svému vstupu do komunistické strany a psaní angažované poezie během přelomu 40. a 50. let a první polovině 50. let. Český spisovatel svůj vstup nejprve do Svazu mládeže v roce 1947 a o rok později i do KSČ hodnotí jako mladické opojení socialistickou ideologií a touhu být součástí společenské změny.⁴⁴

Z komunistické strany byl Milan Kundera ale následně vyloučen společně s přítelem Janem Trefulkou. Zároveň musel také opustit Filozofickou fakultu UK a později nastoupil na FAMU, kde dostudoval a následně zde působil jako univerzitní pedagog. Přesný důvod vyloučení dodnes není jasný, Brierre ho ve své knize komentuje Kunderovými slovy: „*Pak jsem jednoho dne řekl něco, co jsem neměl říci.*“⁴⁵ Do komunistické strany byl Kundera znovu přijat až o osm let později v roce 1956 po smrti Stalina v období tzv. destalinizace.⁴⁶

5.2 Raná tvorba Milana Kundery

Počátky Kunderovy tvorby jsou spjaty s překládáním prosovětských básníků (př. Vladimír Majakovský) a vlastní poezií. První dvě vydané knihy lze i přes Kunderovo vyloučení z KSČ považovat za angažovanou poezii. Jedná se o sbírku poezie *Člověk zahrada širá* (1953) a poemu oslavující Julia Fučíka *Poslední máj* (1955).⁴⁷

---

⁴³MENCLOVÁ, Věra a Václav VANĚK. *Slovník českých spisovatelů*. 2., přeprac. a dopl. vyd. Praha: Libri, 2005. s. 389.

⁴⁴BRIERRE, Jean-Dominique. *Milan Kundera: život spisovatele*. Přeložil Lucie ŠAVLÍKOVÁ. Praha: Argo, 2020. s. 27-42.

⁴⁵Tamtéž. s. 56.

⁴⁶Tamtéž. s. 61.

⁴⁷VOISINE-JECHOVA, Hana. *Dějiny české literatury*. Praha: Nakladatelství H&H, 2005. s. 491.

V druhé polovině 50. let vydal Kundera svou třetí a poslední sbírku poezie *Monology* (1957). Nejedná se však už o angažovanou poezii, ale o dialogy mezi dvěma milenci. „*Sbírka Monology přinesla do české literatury 50. let nezvykle intimní obrazy milostných nepochopení, osamělosti a vzájemného odcizení. Kunderovy texty tu počínají prozrazovat autorovu tendenci k epice, k užití analytického intelektu, k jisté provokativnosti a potřebě vymezovat se polemicky.*“⁴⁸Sbírku později Kundera ještě dvakrát upravoval v dalších vydáních (r. 1964 a 1965).⁴⁹

Monology se staly posledním Kunderovým poetickým a lyrickým dílem. Dále navazuje na dialogovou formu sbírky dramatem a později se věnuje především próze, kam se řadí jeho nejslavnější díla.

5.3 Konec 50. let, 60. léta

Po vydání básnické sbírky *Monology* se Kundera odvrací od lyriky. Jean-Dominique Brierre ve své knize popisuje nový přístup spisovatele přímo jako anti-lyrický. Kundera se rozhodl přeorientovat na čisté racionální bez sentimentu, které se později objevuje v jeho dramatických, esejistických i prozaických dílech. Mezi první jeho tzv. anti-lyrické publikace patří esej *Umění románu* (1960), drama *Majitelé klíčů* (1962) a povídková sbírka *Směšné lásky* (1963).⁵⁰

V 60. letech se Kundera profiloval jako reformní komunist a stával se součástí nového reformního literárního proudu v Československu. V druhé polovině 60. let se postupně odstupovalo od tvrdé cenzury a Kundera během tohoto období své eseje a prozaická díla publikoval v několika literárních časopisech (př. Literární noviny, Host do domu, Květen, Literární listy...).⁵¹Zároveň se společně s dalšími spisovateli začal vymezovat vůči dogmatickému komunistickému konzervatismu Ladislava Štolla, který do roku 1960 působil jako ministr kultury, a i později aktivně zasahoval do československého literárního života.⁵²

Střet mezi literáty reformisty a dogmatiky vyvrcholil na IV. sjezdu Svazu spisovatelů v roce 1967. Událost je známá především díky vystoupení Ludvíka Vaculíka,

---

⁴⁸JANOŮŠEK, Pavel. *Dějiny české literatury II. 1948-1958*. Praha: Academia, 2007. s. 255.

⁴⁹HOLÝ, Jiří. *Writers Under Siege: Czech Literature since 1945*. Portland: Sussex Academic Press, 2007. s. 50.

⁵⁰BRIERRE, Jean-Dominique. *Milan Kundera: Život spisovatele*. Praha: Argo, 2020. s. 79-92.

⁵¹PILAŘ, Martin, KUDLOVÁ, Klára, KOŠNAROVÁ, Veronika. Milan Kundera. In: *Slovník české literatury* [online]. [cit.-2023-04-04]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1265>

⁵²JANOŮŠEK, Pavel. *Dějiny české literatury III. 1958-1969*. Praha: Academia, 2008. s. 26.

který kritizoval cenzuru a dodržování lidských práv v tehdejší Československu. Milan Kundera na akci nepřednesl takto vyhocený proslov, ale sepsal společně s Jaroslavem Seifertem a Karlem Kosíkem projev, ze kterého byl také patrný antidogmatický přístup. Pojednával o stavu československé literatury, kritizoval umění ve stalinistické době a apeloval na kontakt se západními díly.⁵³

Během 60. let se z Milana Kundery stal v Československu uznávaný a oceňovaný autor. *Majitelé klíčů*, *Směšné lásky* a *Žert* (1967) se staly jedněmi z nejčtenějších knih v té době. Po vpádu vojsk Varšavské smlouvy do Československa v srpnu 1968 se Kundera začal stahovat z veřejného života. Předtím se však ještě proslavil svým esejistickým střetem s Václavem Havlem o smyslu české existence. Havlova ostrá kritika Kunderovy eseje *Český úděl* (1968) útočila především na její pohled na československý demokratizační proces a reakci na sovětskou okupaci. Rozkol v myšlení mezi Havlem a Kunderou ukazoval rozdíly v pojetí reformačního procesu, kdy Havel ho bral pouze jako cestu, která vrací společnost k dodržování lidských práv, což považoval za normální stav, kdežto pro Kunderu byl reformní komunismus specifickou československou formou demokracie.⁵⁴

5.4 Dramatické dílo Milana Kundery

Kunderova dramatická prvotina *Majitelé klíčů* byla poprvé uvedena v roce 1962 v Divadle Oldřicha Stibora v Olomouci. V pražském Národním divadle se hrála o dva týdny později pod režii Otomara Krejčí. Hra vybočovala z tehdejší československé dramatické tvorby především díky svým fabulačním a ironizujícím prvkům, které jsou pro Kunderu typické. Přesto však byla přijata s velkým ohlasem.⁵⁵

Interpretování hry *Majitelé klíčů*, jež se odehrává za nacistické okupace, jako politické výpovědi Kundera odmítá. Stejně jako například později u románu *Žert* vidí svá díla jako výpovědi o lidských charakterech, morálce a emocích zasazených do určité doby, podle něj se však v jeho tvorbě nejedná o politickou motivaci. Díky ohlasu diváků, kteří viděli v *Majitelích klíčů* především odsouzení nacistického režimu, považuje Kundera svůj první dramát za nepovedený.⁵⁶

---

⁵³BRIERRE, Jean-Dominique. *Milan Kundera: Život spisovatele*. Praha: Argo, 2020. s. 120-121.

⁵⁴JANOUŠEK, Pavel. *Dějiny české literatury III. 1958-1969*. Praha: Academia, 2008. s. 158-159.

⁵⁵Tamtéž. s. 412-414.

⁵⁶BRIERRE, Jean-Dominique. *Milan Kundera: Život spisovatele*. Praha: Argo, 2020. s. 73-75.

K divadlu se Kundera vrátil v roce 1969 se hrou *Ptákovina*. Jedná se o sarkastické absurdní drama ze školního prostředí, které bylo nedlouho po premiéře zakázáno.⁵⁷ Dosud poslední Kunderovou divadelní hrou je dílo *Jakub a jeho pán* (1971). Jedná se o úpravu Diderotovy prózy *Jakub Fatalista*, premiéra se měla uskutečnit v Divadle Na Zábradlí v roce 1975, ale byla taktéž zakázána.⁵⁸

5.5 Prozaické dílo Milana Kundery vydané v Československu

Během 60. let stihl Milan Kundera v Československu vydat pouze dvě prozaická díla – jedná se o soubor povídek *Směšné lásky* (1963) a román *Žert* (1967). Na povídkový cyklus *Směšné lásky* navazuje Kundera dalšími dvěma sešity: *Druhý sešit směšných lásek* (1965) a *Třetí sešit směšných lásek* (1968).⁵⁹

Obě díla jsou tematicky velmi odlišná, *Směšné lásky* se věnují milostným vztahům, především absurdním situacím, které lidem poskytují, a *Žert* zase ukazuje absurdnost situace, kdy hloupý vtíp dokáže ovlivnit život mnoha lidí. Společně však mají právě onu absurditu a humor, který si ale neklade za cíl vtípnost díla, ale často působí jedovatě a odkrývá charakter postav. Kundera ve svých prozaických dílech ukazuje onu anti-lyričnost, o které již byla zmínka v předchozí kapitole.

Žert je však na rozdíl od *Směšných lásek* zasazen do konkrétní doby – stalinistické, tudíž v něm mnozí literární kritici a čtenáři spatřovali politický román. Proti této interpretaci se Milan Kundera ostře vymezuje stejně jako u dramatu *Majitelé klíčů*. Sám považuje dílo za čistě estetické a více mu šlo o jednotlivé charaktery postav než o odsouzení politické situace 50. let. Nesouhlasí tedy se zpětnou politizací jeho románu v 90. letech.⁶⁰

Literární vědec Dobromil Grigorov se ve své eseji *Má Žert krátké nohy?* publikované v rámci knihy *Zlatá šedesátá*⁶¹(2000), příklání k tomu, že *Žert* je více než politický román, zabývá se filozofií a ideologií hlavních čtyř postav a řadí Kunderův román po boku s Hrabalem a Škvoreckým alternativnímu románu 60. let, kde není možné

---

⁵⁷VOISINE-JECHOVA, Hana. *Dějiny české literatury*. Praha: Nakladatelství H&H, 2005. s. 509.

⁵⁸Tamtéž.

⁵⁹Tamtéž.

⁶⁰FOŘT, Bohumil, KUDRRNÁČ, Jiří a KYLOUŠEK, Petr. *Milan Kundera aneb Co zmůže literatura?*. Brno: Host, 2012. s. 225.

⁶¹GRIGOROV, Dobromil. *Má Žert krátké nohy?*. In. ZLATÁ ŠEDESÁTÁ (KONFERENCE) (1999: PRAHA, Česko), Jiří BRABEC a Radka DENEMARKOVÁ. *Zlatá šedesátá: česká literatura a společnost v letech tání, kolotání a – zklamání*. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, 2000. s. 158-164.

hledat spojení mezi fikcí a realitou. S tímto postojem Grigorova stojí v protikladu Novákův postoj při psaní svého životopisu, jelikož on často odkazuje na děj Kunderových románů při líčení autorova života.

Na příkladu *Směšných lásek* vysvětluje Helena Kosková, že Kunderovy romány nelze číst jako tzv. beletrizovanou filozofii a slučovat myšlenky vypravěče a autora bývá zavádějící. Na jednotlivých povídkách ukazuje, jak si Kundera hraje s rolí vypravěče mystifikátora. Na příklad v povídce *Já truchlivý Bůh* otevírá Kundera děj fiktivním rozhovorem mezi vypravěčem a posluchačem, přičemž postava vypravěče je nereálná a se neshoduje s autorem stejně jako s posluchač se skutečným čtenářem.⁶²

5.6 Kunderova emigrace

Od sovětské invaze s nástupem normalizace se musel Kundera jako spisovatel spojovaný s Pražským jarem stáhnout z veřejného života. Neemigroval ihned v roce 1968 jako řada obyvatel, která nesouhlasila s novým režimem, ale nejprve se snažil situaci přizpůsobit. Avšak jeho knihy byly zakázány, musel publikovat pod jinými jmény a dva romány napsané během této doby (*Život je jinde*, *Valčík na rozloučenou*) mohl vydat až ve francouzském exilu.⁶³

Během první poloviny 70. let byly manželé Kunderovi a jejich okolí vystaveni výslechům a odposlechům StB. Jan Novák ve své knize jako zdroj použil i právě tyto záznamy StB a nakládal s nimi jako s relevantními zdroji, což mu bude vytýkáno v analyzovaných recenzích.

Po nátlaku StB a nabídky vyučovat na univerzitě v Rennes se Kundera se svou ženou rozhodli emigrovat do Francie. Československo opustili 20. července roku 1975.⁶⁴

Jelikož Novákův životopis končí rokem 1975, tak popisovat další vývoj Kunderova života již není relevantní pro tuto práci.

5.7 Pozdější Kunderovy romány a jejich interpretace

Přestože životopis Jana Nováka končí Kunderovou emigrací, a tudíž i teoretická část této bakalářské práce, která pojednává o Kunderově životě končí rokem 1975, tak jeho pozdější romány zůstávají důležité pro pochopení Novákova díla. Novák totiž staví i na

---

⁶²KOSKOVÁ, Helena. *Milan Kundera*. Praha: Nakladatelství H&H, 1998. s. 39-40.

⁶³BRIERRE, Jean-Dominique. *Milan Kundera: Život spisovatele*. Praha: Argo, 2020. s. 172-190.

⁶⁴Tamtéž. s. 175.

pozdějších románech a interpretuje je jako Kunderovu zpověď o vlastním životě. Tudiž kapitola o interpretaci románů publikovaných až v emigraci zůstává důležitou součástí této práce, protože poukazuje na Novákovu dezinterpretaci Kunderových děl v určitých případech.

Budou zde rozebrány knihy, které používá Novák ve svém díle jako interpretaci života Kundery. Jedná se o tyto romány: *Život je jinde* (francouzsky 1973, česky 1979), *Valčík na rozloučenou* (francouzsky 1976, česky 1979) a *Nesnesitelná lehkost bytí* (francouzsky 1984, česky 1985).

5.7.1 *Život je jinde*

Novák označuje román *Život je jinde* za Kunderův nejpovedenější a jediný, který napsal tzv. z břicha, čímž Novák myslí autenticky.⁶⁵ Zároveň Jan Novák v celé biografii pracuje s předpokladem, že v románech se vyjevuje autorovo alterego a spisovatel může opravdu dobře popsat pouze to, co sám zažil. Román *Život je jinde* tedy nevidí pouze jako umělecké dílo, ale také jako důkaz o Kunderově vině v udání agenta převaděče Miroslava Dvořáčka (o této kauze bude podrobněji pojednávat následující kapitola). Sám zdůrazňuje, že nepochybuje o Kunderově vině. „...je tu ještě pravda jeho románu, pravda Proustova postřehu, že spisovatelské já se vyjevuje jenom v knihách, pravda té nejsuggestivnější scény v Kunderově románu *Život je jinde*.“⁶⁶

Helena Kosková naopak interpretuje dílo, které mělo původně nést název *Lyrický věk*, jako odsouzení revolučního romantismu, k němuž často tíhne mládí. Hlavní postava Jaromil sám sebe zesměšňuje svou snahou o lyričnost a revoluční změnu. Kosková do jisté míry považuje román *Život je jinde* za obhajobu nutnosti lehkého konzervatismu a odsouzení snahy změnit svět.⁶⁷

„Problém mládí, problém lyrického postoje a o otázku politického zneužití lyrického věku (jak se román měl původně jmenovat),“⁶⁸ takto odpověděl Květoslav Chvatík na otázku, o čem pojednává Kunderův román. Chvatík se shoduje s Koskovou, že Kundera se v tomto románu vymezuje vůči opojení lyričností a radikálností. Ukazuje, jak staví do protikladu k mladému Jaromilovi vyspělého čtyřicetiletého muže. Zároveň

---

⁶⁵NOVÁK, Jan. *Kundera: český život a doba*. Praha: Argo, 2020. s. 642.

⁶⁶Tamtéž. s. 143.

⁶⁷KOSKOVÁ, Helena. *Milan Kundera*. Praha: Nakladatelství H&H, 1998. s. 66-73.

⁶⁸CHVATÍK, Květoslav. *Svět románů Milana Kundery*. Brno: Atlantis, 2008. s. 68.

dodává, že děj se sice vztahuje k Československu k přelomu 40. a 50. let, ale tato kritika je kritikou psychologie lyričnosti, nikoliv konkrétní doby, jak dílo pojímá Novák.⁶⁹

5.7.2 *Valčík na rozloučenou*

Jan Novák věnoval románu *Valčík na rozloučenou* vlastní kapitolu ve své knize, v jeho interpretaci se ale nezaměřuje na filozofické otázky a myšlenky, které román přináší, ale na jeho faktické shrnutí. Zároveň rozvíjí myšlenku, že postava Jakuba je inspirována samotným Kunderou: „...bývalý vězeň Jakub, který má mezi postavami románu nejbližší ke Kunderově mentalitě...“⁷⁰ „V Jakubově biografii podle mého názoru Kundera předjímá svou budoucnost, kterou tři roky před svou skutečnou emigrací mohl již promýšlet...“⁷¹ Dále Novák příliš neodlišuje názory fiktivního vypravěče a jeho autora, opačný názor zastává již výše citovaná Helena Kosková. Novák zakončuje kapitolu o tomto románu otázkou o tom, kde vzal Kundera inspiraci k jeho napsání: „Čím se mohl Kundera při psaní *Valčík na rozloučenou* inspirovat? Tady mnoho záchytných bodů nemám, ale je fakt, že Kundera jezdil do lázní od útlého dětství s rodiči...“⁷²

Literární vědci Kosková a Chvatík se více zaměřují na filozofickou interpretaci *Valčíku na rozloučenou*. Kosková hlavní myšlenku díla definuje jako otázku, zda si člověk zaslouží žít na této zemi a zda si lidé mohou někdy hrát na Boha.⁷³ Chvatík zase upozorňuje na vypravěče, jenž jako v jiných Kunderových románech mystifikuje se čtenářem, ale nezaměňuje ho jako Novák se samotným Kunderou.⁷⁴ Ani jeden z těchto dvou literárních vědců nehledá v jednání postav předlohu v životě jejich autora.

5.7.3 *Nesnesitelná lehkost bytí*

I u tohoto románu si Jan Novák propůjčuje hlavní postavu Tomáše k polemizování o Kunderově životě. Na případu neochoty Tomáše podepsat petici jeho syna ukazuje Kunderovu neochotu podepsat petici za propuštění vězňů od Pavla Kohouta v 70. letech. Novák přirovnává Tomášovy váhající pocity ke stejným jako měl tehdy Kundera. Dále hodnotí Tomášovo neustále podvádění své ženy jako výsledek Kunderova vztahu

---

⁶⁹ Tamtéž. s. 65-78.

⁷⁰ NOVÁK, Jan. *Kundera: český život a doba*. Praha: Argo, 2020. s. 689.

⁷¹ Tamtéž.

⁷² Tamtéž. s. 692.

⁷³ KOSKOVÁ, Helena. *Milan Kundera*. Praha: Nakladatelství H&H, 1998. s. 73-86.

⁷⁴ CHVATÍK, Květoslav. *Svět románů Milana Kundery*. Brno: Atlantis, 2008. s. 85.

k ženám.⁷⁵ Kunderově sexualitě se Novák věnuje v celém svém díle, používá k tomu často jako zdroj Kunderova přítele sexuologa Iva Pondělíčka. Nahlíží do spisovatelova soukromí a pro milostné a sexuální vztahy hledá zdroj přímo v autorových zkušenostech. Právě na postavě Tomáše tyto myšlenky demonstruje často. O Ivo Pondělíčkově jako zdroji a využití sexuality v Kunderových románech bude pojednávat následující kapitola.

5.8 Kauza Kunderova udání

Týdeník Respekt publikoval v říjnu roku 2008 článek pojednávající o údajném udání Milana Kundery v 50. letech. Přestože kauza Kunderova udání není přímým tématem této bakalářské práce, tak s ním úzce souvisí a není možné ji z textu úplně vynechat. Článek z Respektu spustil v té době mediální rozruch a započala kulturní válka o Milana Kunderu mezi zastánci spisovatele a podporovateli autorů textu. Obsahově do této bakalářské práce spadá kvůli její důležitosti v Novákově knize, kde se Novák na článek z Respektu často odvolává. V analyzovaných recenzích mu kritici vytýkají jednostranný pohled, stejně jako v roce 2008 autorům článku, Petru Třešňákovi a Adamu Hradilkovi. Je tedy nutné zde vysvětlit obsah zmiňovaného článku a jeho problematické aspekty.

5.8.1 Popis kauzy udání podle týdeníku Respekt

Historik Adam Hradilek a novinář Petr Třešňák ve svém článku popsali události ze dne 14. března 1950, kdy došlo k zatčení agenta-chodce Miroslava Dvořáčka. Kromě samotného Dvořáčka v kauze vystupuje pár Ivy Militké s Miroslavem Dlaskem a jejich přítel Milan Kundera.⁷⁶

Emigrant a západní agent Dvořáček se v té době pohyboval v Praze za účelem tajného zpravodajství. Náhodou narazil na svou dávnou přítelkyni Ivu Militkou a požádal ji, zda si u ní nemůže nechat kufr, aby nebyl v Praze tak nápadný. Militká souhlasila a poskytla mu skrýš pro zavazadlo ve svém pokoji na koleji Kolonka, kde byl ubytován i Milan Kundera. O celé události se Militká zmínila svému příteli Dlaskovi a ten zase Kunderovi. Následně zpráva StB dokládá, že studující Milan Kundera se rozhodl udat Dvořáčka. Policie Dvořáčka zatkla a téměř ho odsoudila k trestu smrti za velezradu,

---

⁷⁵NOVÁK, Jan. *Kundera: český život a doba*. Praha: Argo, 2020. s. 684.

⁷⁶HRADILEK, Adam, TŘEŠŇÁK, Petr, Udání Milana Kundery. *Respekt* [online]. 12.10. 2008. [cit. 2023-04-19]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2008/42/udani-milana-kundery>

kterému sice unikl, ale strávil 14 let ve vězení a na nucených pracích. Motivaci Kundery k udání článek nevysvětluje, pouze poukazuje na možné spekulace.⁷⁷

5.8.2 Mediální reakce na článek Respektu o udání

Text Respektu vyznívá tak, že Milan Kundera jistě Dvořáčka udal, následně se však strhla velká mediální diskuse, ve které se začaly objevovat ještě další svědectví a důkazy hovořící o nejasnosti celé kauzy. Publicista Jiří P. Kříž ve své knize *Český spor o Milana Kunderu* (2021) sesbíral články reagující na text Hradilka s Třešňákem, jedná se o publikované i nepublikované texty z českého mediálního prostředí, které ukazují alternativní pohledy na Kunderovo udání.

Většina reakcí upozorňuje na fakt, že jediný důkaz ohledně udání Kundery je záznam StB, který je sice pravý, ale není jasné, co dokládá. Kříž se zabývá myšlenkou, že Kundera, který byl v té době vyloučen ze strany, mohl brát celou akci jako nástrahu StB na svou osobu a z tohoto důvodu Dvořáčka udat. Jiří Příbáň zase komentuje fakt, že zápis StB o Kunderově udání byl napsán až zpětně po zatčení Dvořáčka a že v té době vyšetřovala policie na kolejích kriminální čin bez politické motivace a vyslýchala více studentů. Také poukazuje na fakt, že Hradilek je příbuzný Ivy Miltkové a mohl text psát ve snaze ji očistit. Na toto navazuje odbojář Jan Kratochvíl, který pochybuje o Kunderově vině a vyjadřuje udivení nad tím, že Miltková, která Dvořáčka neudala, mohla vyjít z této kauzy v období stalinistických 50. let bez trestu.⁷⁸

Ani tyto reakce nenabízejí podloženou verzi o tom, co se 14. března roku 1950 opravdu událo, ale přicházejí s odlišnými verzemi kauzy Kunderova udání. Jan Novák však ve své knize žádný z těchto pohledů nereflektuje a popisuje Kunderu jako udavače, sám se vyjadřuje, že o jeho udání nemá žádné pochyby.⁷⁹

---

⁷⁷ Tamtéž.

⁷⁸ KŘÍŽ, Jiří P., kolektiv., *Český spor o Milana Kunderu*. Praha: Galén, 2021. s. 12-79.

⁷⁹ VITVAR, Jan H., O Kunderově udání nemám žádné pochybnosti. *Respekt* [online]. 14. 6. 2020. [cit. 2022-12-26]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2020/25/o-kunderove-udani-nemam-zadne-pochybnosti>

6 Děj a interpretace knihy *Kundera: Český život a doba*

Dílo *Kundera: Český život a doba* si klade za cíl zmapovat život spisovatele Milana Kundery od jeho narození po odjezd do emigrace roku 1975. Kromě samotného působení spisovatele popisuje Novák dobu od 30. do 70. let 20. století v Československu a českou literární scénu toho času. Velkou část knihy věnuje budovatelské literatuře 50. let a nastupujícímu novému uvolněnějšímu směru let 60. ve spojení s Pražským jarem. Novák se ale nezaměřuje pouze na Kunderu, ale i na spoustu osobností kolem něj, detailně popisuje například život Kunderova otce, přítele Jana Trefulky, vězněného spisovatele Jana Zahradníčka či udaného agenta Miroslava Dvořáčka.⁸⁰

Novákova metoda psaní životopisu spočívá v nashromáždění velkého množství zdrojů a zakomponování ho do textu. Využívá rozhovory s pamětníky, archivy, teoretickou literaturu i archivované složky StB. Díky tak širokému obsahu je kniha pokrývající pouze první polovinu Kunderova života ve výsledku dlouhá téměř 900 stran. Novák se snažil věnovat pozornost téměř všem aspektům souvisejícím s Milanem Kunderou dobovému kontextu, jeho dílu, sexuálními a milostnému životu, vztahu s komunistickou stranou, působení ve Svazu spisovatelů atd.⁸¹

Tato kapitola nemá za cíl zhodnotit knihu Jana Nováka, ani reakce na ni, ale pouze popsat, jakým tématům zde Novák dává prostor. Zároveň ve vztahu k interpretaci tohoto díla nelze opomenout soubor esejí *Glosy k losu Člověka v době prokurátorů* (2020)⁸² od Milana Blahynky, který pojednává o Novákově životopise a zasazuje jej do kontextu. Nejedná se však o mediální ohlas, který rozebírají následující kapitoly, nýbrž o odbornou práci interpretující jiné dílo.

Literární vědec Milan Blahynka se narodil na Slovensku roku 1935, v 50. letech vystudoval češtinu a estetiku na Univerzitě Palackého v Olomouci, postgraduální studia na Institutu společenských věd při institutu ÚV KSČ, v 60. letech působil jako vědecký pracovník v Ústavu pro českou literaturu v Praze, v období normalizace přešel na brněnskou pobočku ústavu a externě učil na Pedagogické fakultě v Ostravě. V roce 1989 se stal odborným asistentem na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy a na počátku 90. se

---

⁸⁰ NOVÁK, Jan. *Kundera: český život a doba*. Praha: Argo, 2020.

⁸¹ Tamtéž.

⁸² BLAHYNKA, Milan, *Glosy k losu Člověka v době prokurátorů*. Olomouc: Rub, 2020.

vrátil do brněnské pobočky ústavu, nedlouho poté odešel do důchodu.⁸³Výčet působení Milana Blahynky během jeho života ukazuje na fakt, že oproti Janu Novákovi fungoval poměrně v soužití s komunistickým režimem a nerevoltoval, tudíž jeho nahlížení na Milana Kunderu musí od toho Novákova značně lišit. Přesto je část o Blahynkově interpretaci pro tuto práci důležitá, jelikož poukazuje na aspekty ovlivňující biografii, které recenze opomíjejí.

Blahynka se dlouhodobě zabývá Milanem Kunderou a vystupuje jako interpret jeho děl, oponuje Novákovi v odsouzení některých děl, ale zároveň i v nekritické adoraci románu *Život je jinde*. Přesto s řadou kritických recenzentů biografie nesdílí názor, že byl Novák od počátku vůči Kunderovi zaujatý, naopak poukazuje na fakt, který ovlivnil celou podstatu knihy a Novákovu interpretaci Kunderových děl – Novákův život v USA. Blahynka se zabývá rozdílem studia literatury ve Spojených státech a Evropě, zároveň upozorňuje na kulturní rozdíly. Novák například ve své knize často odsuzuje Kunderovu váhavost a nazývá ho kunktátorem, Blahynka zde vidí prostupující americkou kulturu: „*V Americe se cení a také vyžaduje rozhodnost, akčnost, síla, velikost, množství, podnikavost...*“⁸⁴Dále se věnuje Novákovu výroku o tom, že se mu lépe čtou některé Kunderovy knihy v anglickém překladu a považuje je za lepší než originály, zde opět Blahynka vidí americké nepochopení česky či francouzsky psané literatury. Vymezuje se proti tomu, že někteří recenzenti jako Petr Bílek a Petr Fischer označují Nováka za literárně nevzdělaného a diletanta, Blahynka jim oponuje a neútočí na Nováka, ale nesouhlasí s jeho interpretací Kunderových děl a života.

---

⁸³NOVOTNÝ, Vladimír. Milan Blahynka. In: *Slovník české literatury* [online]. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=351&hl=milan+blahynka+>

⁸⁴BLAHYNKA, Milan, *Glosy k losu Člověka v době prokurátorů*. Olomouc: Rub, 2020. s. 32.

7 Analýza mediálního ohlasu knihy *Kundera: Český život a doba*

Vydání Novákovy knihy spustilo v českém prostoru velkou vlnu mediálních reakcí. Ohlas životopisu Milana Kundery zde přesáhl z kulturních periodik i do denního tisku a internetových zpravodajských portálů. Dílo Jana Nováka vzbudilo velmi kontroverzní reakce oběma směry – jedni recenzenti ho chválili, oponenti naopak přijímali negativně. Praktická část bakalářské práce se věnuje kvalitativní analýze těchto literárně-kritických recenzí. Za účel si klade zmapovat a vyhodnotit přijetí knihy v českém mediálním prostředí a zároveň popsat aspekty, jež jí kritici vyčítali.

Jelikož kniha *Kundera: Český život a doba* vzbudila v českém mediálním prostoru silné a kontroverzní reakce, tak recenze vystupovaly silně polarizovaně a vyhrcočně. Pro objektivní analýzu jsou rozebírané recenze rozdělené do dvou částí, na něž navazuje závěr. První část se věnuje mediálnímu ohlasu, jenž se vůči Novákově knize vymezuje negativně. Následně se ve druhé části práce zabývá analýzou pozitivních reakcí. Závěr této praktické kapitoly je věnován vyhodnocení rozebíraných textů.

K analýze byla vybrána psaná zpravodajská a kulturní média, která se ve svých recenzích nejvíce věnovala Novákově biografii. Jedná se o čtyři kulturní periodika: Host, Tvar, A2 a iLiteratura. Dále z denního tisku a webu byla zařazena tato média: Lidové noviny a Lidovky.cz, Hospodářské noviny, kulturní rubrika deníku Právo Salon Práva, iDnes, Aktuálně.cz, Novinky.cz, Echo 24, Forum 24, Deník Alarm, Deník Referendum, Respekt, Reflex, Seznam Zprávy, E 15, Deník N, regionální Deník a web ČT 24.

7.1 Recenze vymezující se negativně

Více než polovina zkoumaných článků se vůči biografii od Jana Nováka stavěla negativně a silně ji kritizovala. Většina vyčítaných aspektů se u jednotlivých kritiků opakovala, každý však považoval za problematičtější jinou část, další rozdíly mezi kritikami a recenzemi byly především v míře pobouření nad Novákovou knihou a radikálností článku.

7.1.1 Host a H7O

Mezi silné oponenty Novákova životopisu patřila redaktorka měsíčníku Host Eva Klíčová v kritice *Kundera je jinde aneb kritika kontra revolučního realismu*⁸⁵ a publicista Jan Váňa s komentářem *Milan Kundera mezi pravdou románů a fikcí vlastního života*⁸⁶ publikovaném na internetové literární platformě H7O rozšiřující obsah měsíčníku Host.

Jan Váňa se ve svém komentáři věnoval jednomu z nejproblematictějších aspektů Novákovy knihy, výkladu vztahu mezi životem spisovatele a jeho dílem. Novák totiž ve své biografii často hledá potvrzení faktů ze života Milana Kundery v jeho románech. Například zápletku z díla *Život je jinde*⁸⁷, kde hlavní hrdina udá bratra své přítelkyně, považuje Jan Novák za jasný důkaz toho, že Milan Kundera udal západního agenta Miroslava Dvořáčka. Váňa tuto tezi odsoudil slovy: „*Román nelze chápat jako dopis nebo deníkový záznam, kterým autor či autorka sděluje adresátovi svoje zážitky z každodenního života.*“⁸⁸ Také v komentáři zmínil, že se podobnou mystifikační interpretací děl zabíral sám Kundera v knize *Nesmrtelnost*⁸⁹ a nazývá ji imagologie. Novák kritizoval za to, že nepřistupoval k biografii Kundery ve vztahu s dobovou historií, nýbrž na události nahlížel pouze z dnešního pohledu. Vytkl mu dále, že přestože ke zkoumané osobnosti je nutné při psaní životopisu být kritický, neznamená to k ní od začátku přistupovat zaujatě. Podle Váni tak dílo nakonec vyznívá.⁹⁰

Kritika Evy Klíčové, která vyšla v září 2020 v literárním časopise Host, působila jako obhajoba Milana Kundery proti Janu Novákovi, který dle ní vystupuje jako zarytý antikomunista a počíná si ahistoricky. Klíčová sice zůstává poměrně nekritická vůči slavnému spisovateli a bagatelizuje problematické aspekty jeho života, přesto vytýkala v Novákově biografii zásadní věc – celou metodu zpracování pramenů. Recenzentka ukazuje na Novákovu práci se zdroji a nazývá ji nekritickou, jelikož autor pracoval ve velké míře s orálními rozhovory s pamětníky Kundery a zároveň do své knihy zařadil i odposlechy StB u manželů Kunderových doma. Otázka, zda bylo nutné do životopisu

---

⁸⁵ KLÍČOVÁ, Eva. Kundera je jinde aneb kritika kontrarevolučního realismu. Host. 10.9. 2020.

⁸⁶ VÁŇA, Jan. Milan Kundera mezi pravdou románů a fikcí vlastního života. *Host 7 dní online* [online]. 1. 7. 2020. [cit.-2022-12-26] Dostupné z: <http://www.h7o.cz/milan-kundera-mezi-pravdou-romanu-a-ficki-vlastniho-zivota/>

⁸⁷ KUNDERA, Milan a Claude ROY. *Život je jinde*. Vydání druhé, autorizované. V Brně: Atlantis, 2016.

⁸⁸ VÁŇA, Jan. Milan Kundera mezi pravdou románů a fikcí vlastního života. *Host 7 dní online*. 1. 7. 2020.

⁸⁹ KUNDERA, Milan a Sylvie RICHTEROVÁ. *Nesmrtelnost: román*. Vydání čtvrté. Brno: Atlantis, 2016.

⁹⁰ VÁŇA, Jan. Milan Kundera mezi pravdou románů a fikcí vlastního života. *Host 7 dní online*. 1. 7. 2020.

zařazovat až bulvární prvky ze sexuálního života spisovatele nebo používat odposlouchávání StB jako relevantní zdroj, je jistě na místě.⁹¹

Eva Klíčová se postavila skepticky k zahrnutí těchto výpovědí do Kunderovy biografie. Využití postavy Ivo Pondělíčka, sexuologa a dlouholetého kamaráda Kundery, který peprně vypráví o milostném životě spisovatele, Klíčová kritizovala. Ještě negativněji se však stavěla, k již zmíněným odposlechům, jež Novák využívá ke kompromitaci Kundery: *„Jako dítě je Novák důvěřivý k odposlechům Státní bezpečnosti (kontrarevolučnímu realisti je vše faktem), jejíž zvrácený zájem o intimní život pronásledovaných osob mu poskytuje tolik vzrušujícího materiálu, s nímž běží Novák do světa, a přitom zapomněl, že právě Státní bezpečnost jest mu doživotním nepřítelem. V kauze Kundera ji však vezme chuderku na milost, vždyť Kundera se před odposlechem ve svém bytě dočista „předvádí“ a k tajné policii má „důmyslně podbízivý vztah.“*⁹² Dále kritička odsuzovala, stejně jako již zmíněný Jan Váňa, Novákovu interpretaci Kunderových děl jako svědectví o vlastním životě.

O tři dny později v H7O vyšla polemika Martina Šorma s recenzí Evy Klíčové. Šorm souhlasil se zavádějícím použitím pramenů v biografii. Ostře však vystupuje proti tomu, že Klíčová označila Nováka za antikomunistu a prvoplánově protilevicového. Šorm naopak Jana Nováka chválil za kritický náhled na slavného spisovatele a pojmenování ho jako „komunistického autora“.⁹³

V rámci měsíčníku Host se v názorovém komentáři věnoval životopisu Kundery i šéfredaktor Jan Němec. Na rozdíl od Klíčové jeho text nepůsobil radikálně a útočně, ale vyjadřoval nesouhlas s Novákovým odsouzením Kundery jako udavače a dezinterpretaci Kunderových děl.⁹⁴

7.1.2 Lidové noviny a Lidovky.cz

Další novináři kromě Evy Klíčové a Jana Váni, kteří Novákově biografii oponovali jsou redaktori z Lidových novin a Lidovek.cz. Tato média publikovala řadu textů týkajících se knihy *Kundera: Český život a doba* (recenze Radima Kopáče⁹⁵ a Petra

---

⁹¹KLÍČOVÁ, Eva. Kundera je jinde aneb kritika kontrarevolučního realismu. *Host*. 10.9. 2020.

⁹²KLÍČOVÁ, Eva. Kundera je jinde aneb kritika kontrarevolučního realismu. *Host*. 10.9. 2020.

⁹³ŠORM, Martin. Ne, Kundera nikde jinde není. *Host 7 dní online*. 27. 8. 2020.

⁹⁴NĚMEC, Jan. Český Cortés. *Host*. 10.9. 2020.

⁹⁵KOPÁČ, Radim, Kundera aneb Bylo nebylo. Lačnění po senzaci rámuje spisovatele jako mnohonásobného devianta. *Lidovky.cz* [online]. 27.6.2020. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z:

Zídka⁹⁶, komentáře Jany Machalické⁹⁷, Istvána Léka⁹⁸ a Marcela Kabáta⁹⁹ a rozhovory se samotným Novákem¹⁰⁰ a spisovatelem Milanem Uhdem.¹⁰¹) Všechny články (kromě rozhovoru s Novákem) pokrývající knihu *Kundera: Český život a doba* se vůči ní vymezují silně negativně.

Petr Zídek ve své recenzi kritizoval Novákovo zacházení se zdroji a selektivní vybírání informací publikovaných v knize. Obzvláště ostře polemizoval s využitím rozhovorů se sexuologem Pondělíčkem, které podle Zídka vytvářejí zbytečný skandál kolem Kunderova sexuálního života a příliš jednostranně podané informace ohledně Kunderova údajného udání, svědectví kriminalisty Aloise Paška, jenž vysvětluje kontext momentu, kdy k udání mělo dojít. Jednalo se o kontext celé události, jelikož v ten stejný den Dvořáčkova udání byla na letenské koleji vyšetřovaná politicky nemotivovaná vražda a hledal se pachatel, a tudíž Kundera mohl nahlásit podezřelou osobu i z jiné důvodu. Zídek dále Novákovi vytýkal jeho kritiku Kundery jako spisovatele, který myslí na honorář, podle Zídka totiž takto funguje každý profesionální spisovatel. Komentáře od Machalické a Léka používaly podobné argumenty jako Zídek a také nesouhlasily se skandalizací života Kundery. Marcel Kabát zase ve svém komentáři sarkasticky glosoval vytahování informací z románů Kundery jako důkazů pro jeho život.

---

https://www.lidovky.cz/orientace/kultura/recenze-kundera-aneb-bylo-nebylo-lacneni-po-senzacich-ramuje-spisovatele-jako-mnohonasobneho-deviant.A200626_095437_in_kultura_jto

⁹⁶ZÍDEK, Petr, Morálně narušený Kundera? Autor životopisu selektivně publikuje vše, co se mi hodí. *Lidovky.cz* [online]. 29.6. 2020. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z:

https://www.lidovky.cz/orientace/kultura/padouch-kundera-vice-nez-o-spisovateli-kniha-vypovida-o-jeho-bezskrupuloznim-zivotopisci.A200628_150908_in_kultura_ele

⁹⁷MACHALICKÁ, Jana. MACHALICKÁ: Kundera není nekritizovatelný, ale takový zavilý hnojomet si nezasloužil. *Lidovky.cz* [online]. 23.6. 2020. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z:

https://www.lidovky.cz/nazory/machalicka-staronovy-boj-o-kunderu-v-nove-monografii-nebude-nouze-o-pikanterie.A200623_155410_in_nazory_cek

⁹⁸LÉKO, István, LÉKO: V Česku se odehrává progresivní boření mýtu, jenž desetiletí obklopoval Milana Kunderu. *Lidovky.cz* [online]. 5.7. 2020. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/nazory/leko-v-cesku-se-odehrava-progresivni-boreni-myty-jenz-dlouha-desetileti-obklopoval-milana-kunderu.A200705_153020_in_nazory_ele

⁹⁹KABÁT, Marcel, KABÁT: Spisovatelovo osudové tajemství. Že by někde existovalo Kunderovo potomstvo? *Lidovky.cz* [online]. 30.6. 2020. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z:

https://www.lidovky.cz/orientace/kultura/kabat-spisovatelovo-osudove-tajemstvi-ze-by-nekde-existovalo-kunderovo-potomstvo.A200629_175922_in_kultura_rkj

¹⁰⁰BORDIER, Marie, Pro estébáckou štenici Kundera zinscenoval scénku, chtěl se soudruhům zalíbit, říká autor výbušné biografie Novák. *Lidovky.cz* [online]. 26.6. 2020. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z:

https://www.lidovky.cz/orientace/kultura/jan-novak-pro-estebackou-stenici-kundera-dokonce-zinscenoval-scenku-pri-niz-se-snazil-soudruhum-zali.A200626_081035_in_kultura_ele

¹⁰¹MACHALICKÁ, Jana, Novák byl s Kunderou hotov, ještě než se do něj pustil, říká o diskutované biografii Milan Uhde. *Lidovky.cz* [online]. 1.8. 2020. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z:

https://www.lidovky.cz/orientace/kultura/novak-byl-s-kunderou-hotov-jeste-nez-se-do-nej-pustil-rika-o-diskutovane-biografii-milan-uhde.A200731_203603_in_kultura_ele

Radim Kopáč v Lidových novinách vystupoval sice stále kriticky vůči Novákovi: „*Novák je zaujatý životopisec, má a priori jasno. A to zaujetí je negativní. Špatný by byl samozřejmě i opak, bezbřehá adorace...*“¹⁰², ale neznehodnocoval samotného Nováka, pouze ukazoval na fakt, že kdyby ubral předpojatosti a neustálé snaze Kunderu na něčem nacytat, mohl by napsat dobrou a čtivou biografii.

7.1.3 Aktuálně.cz

Literární kritik Petr A. Bílek vystupoval ve své recenzi pro zpravodajský web Aktuálně.cz vůči Novákovi velmi negativně. Vytkl mu především již zmiňované domýšlení, interpretování Kunderových děl jako svědectví o spisovatelově životě a od počátku patrný odpor ke Kunderově postavě: „*Novák se tváří, jako by psal seriózní vědeckou monografii, ale aby držela pohromadě coby zřetelný příběh padoucha, pomáhá si romanopisnými metaforami. A ty umocňují a často i zcela samostatně budují vytoužený obraz zlosyna.*“¹⁰³Dále Bílek hodnotil negativně rozsáhlost Novákova díla a považoval jej za nečtivé. Oproti jiným recenzentům však jeho kritika přesáhla i na samotnou osobu Nováka a nevěnovala se jen jeho knize, která by měla být hlavním předmětem recenze: „*Jan Novák je amatér a diletant, který si teprve během čtyřleté práce na monografii doplňuje vzdělání v oblasti českých dějin i literatury. Knihu tak zahlcuje líčením věcí, které shledal jako pozoruhodné, i když většině čtenářů budou notoricky známé...*“¹⁰⁴

7.1.4 Deník Alarm a čtrnáctideník A2

Ondřej Slačálek z webu A2larm se stejně jako Bílek věnoval Novákovu výkladu literatury a jeho vzdělání v této oblasti, kritizoval Novákovy postoje ke Kunderovým dílům a názor, že správný román se píše tzv. z břicha nebo hukotu, což podle Nováka znamená z vlastní zkušenosti. Dále vypíchl okamžik, kdy Novák hledá v románech smysl pro spravedlnost a rozčiloval se nad Kunderovým zacházením s fiktivními postavami. Například v knize *Žert* lituje Novák postavu Heleny, která místo sebevraždy skončí

---

¹⁰² KOPÁČ, Radim, Kundera aneb Bylo nebylo. Lačnění po senzacích rámuje spisovatele jako mnohonásobného devianta. *Lidovky.cz* [online]. 27.6.2020. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/orientace/kultura/recenze-kundera-aneb-bylo-nebylo-lacneni-po-senzacich-ramuje-spisovatele-jako-mnohonasobneho-deviant.A200626_095437_in_kultura_jto

¹⁰³ BÍLEK, Petr A. Recenze: Novák je diletant, o Kunderovi a literatuře tak vůbec má chabou představu. *Aktuálně.cz* [online]. 3.7. 2020. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/literatura/recenze-novak-je-diletant-kundera-cesky-zivot-a-doba-recenze/r~5c552c94bc7111ea8b230cc47ab5f122/>

¹⁰⁴ Tamtéž.

s průjmem a obviňuje Kunderu z hanobení jejího utrpení. Slačálek tuto scénu komentoval slovy: „*Co přesně to je za svět, v kterém je spisovatel zodpovědný za to, aby se s jeho postavami zacházelo důstojně a hezky? Kde je zodpovědný za spravedlnost vůči těm postavám, které se ničím špatným neprovinily, a za to, aby se oškliví a zlí cynici nejevili čtenářům ani trochu sympaticky? Zcela jistě to není Kunderův svět, vždyť Žert měl absurditu, nespravedlnost a nesmyslnost různých záměrů sugerovat – a jak vidno z mravního pobouření Jana Nováka, podařilo se mu to.*“¹⁰⁵

Ve stejné recenzi se autor dále zabýval dle něj neetickým využitím odposlechů StB a intimních informací od Kunderova přítele sexuologa Ivo Pondělíčka jako zdrojů.¹⁰⁶

Knihou *Kundera: Český život* s doba se zabývalo i kulturní médium A2, ze kterého se později odštěpil Deník Alarm, kde vyšla recenze předchozí recenze. „*Novák hledá pravdu vědecky – prochází archivní materiály, zpovídá svědky, začíná od píky. Kunderovi se hojně a dlouhodobě věnuje česká i světová bohemistika, ale z Novákova životopisu máme pocit, že vše musí být teprve odhaleno. Když už se na literární historiky obrací, pak jen jako na pamětníky. Novák totiž sestavuje koláž „biografických hypotéz“, jimiž doplňuje absenci informací, a na základě výpovědí svědků (aniž je ovšem metodologicky poznamenán orální historií) pak rekonstruuje Kunderův život,*“¹⁰⁷ komentovala Blanka Činátlová Novákovu práci se zdroji v eseji pro A2. Kromě tzv. biografických hypotéz kritizovala ve svém textu Činátlová i Novákovu snahu vykládat Kunderův život skrze jeho dílo.

7.1.5 Salon Práva

Použití takovýchto zdrojů a od prvních stránek patrnou Novákovu antipatii vůči Kunderovi odsuzovali i další literární kritici. Petr Fischer pro kulturní rubriku deníku Práva Salon a Novinky.cz vyčítal Novákovi především neobjektivitu, ideologické zaměření a podle Fischera i snahu očernit Kunderu ve všech ohledech s veškerými naskytnutými

---

¹⁰⁵ SLAČÁLEK, Ondřej, Zločinná státní bezpečnost a její věrný spolupracovník Jan Novák. *A2larm* [online]. 26.6.2020. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: <https://a2larm.cz/2020/06/zlocinna-statni-bezpecnost-a-jeji-verny-spolupracovnik-jan-novak/>

¹⁰⁶ Tamtéž.

¹⁰⁷ ČINÁTLOVÁ, Blanka, Potřeba duše být vnější: Zápas o pravdu v životopisných odrhovačkách. *A2* [online]. 9.9. 2020. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: <https://www.advojka.cz/archiv/2020/19/potreba-duse-byt-vnejsi>

zdroji.¹⁰⁸ Vladimír Vokál v recenzi pro server iDnes.cz zachytil podobné myšlenky, navíc dodal, že Novák vystupuje otevřeně antikomunisticky, což podle něj může být pochopitelné, ale nemělo by se to tolik odrážet na jeho vztahu ke Kunderovi.¹⁰⁹

7.1.6 iLiteratura

Recenze Lukáše Malého publikovaná na literárním serveru iLiteratura.cz se také silně vymezovala proti knize *Kundera: Český život a doba* a oponuje Novákovi s podobnými argumenty jako výše zmíněné kritiky. Malý specificky ostře rozebíral detailní otevírání Kunderovy sexuality, což považoval za narušování soukromí a stejně jako Bílek neschvaloval natahování biografie o dlouhé popisné pasáže, které souvisejí s životem Milana Kundery pouze okrajově. V recenzi zmínil například kapitolu o Janu Zahradníčkovi, která je sice dle něj čtivá, ale použitá účelově, aby srovnávala tragický osud Zahradníčka s Kunderovým, a stavěla tak Kunderu do špatného světla.¹¹⁰

7.1.7 Seznam Zprávy

Ve článku zpravodajského webu Seznam Zprávy se Petr Šabata se kromě již výše zmíněných výtek u ostatních recenzentů podrobně věnoval Novákovu zpracování kauzy ohledně údajného Kunderova udání. Šabata neobhajoval Milana Kunderu, ale namítl, že Novák ve své knize nenabízí žádnou jinou možnost než spisovatelovu vinu, přestože tento čin dokázaný nebyl. Novák uvádí, že on o vině nepochybuje a odvolává se především na zápisy StB.¹¹¹

7.1.8 Hospodářské noviny

Daniel Konrád v recenzi pro Hospodářské noviny vytýkal Novákovi obdobné věci jako např. Fischer, Šabata nebo Bílek. Stejně jako výše rozebrané texty kritizuje využívání archivů StB a pamětníků jako relevantních zdrojů, Novákovu předpojatost vůči Kunderovi

---

¹⁰⁸ FISCHER, Petr, Kunderův prokurátor. Petr Fischer nad knihou Jana Nováka. *Novinky.cz* [online]. 26.6.2020. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/kultura-salon-kunderuv-prokurator-petr-fischer-nad-knihou-jana-novaka-40328714>

¹⁰⁹ VOKÁL, Vladimír, Proč antikomunista Jan Novák vidí Milana Kunderu tak kriticky. *iDnes.cz* [online]. 7.7.2020. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/kultura/literatura/recenze-kundera-jan-novak.A200706_144106_literatura_spm

¹¹⁰ MALÝ, Lukáš, Život jako kompro. *iLiteratura.cz* [online]. 24.3.2021. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: <https://www.iliteratura.cz/clanek/44165-novak-jan-kundera>

¹¹¹ ŠABATA, Petr, Když psal Kunderu, měl si být Novák sám sobě odporný. *Seznam Zprávy* [online]. 15.8.2020. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/kdyz-psal-kunderu-mel-si-byt-novak-sam-sobe-odporny-116005>

a snahu v každé jeho činnosti hledat kompromitující důkazy. „*Když po víc než půlstoletí zpovídá pamětníky, nezkoumá jejich důvěryhodnost. Kunderovým přátelům dopřeje minimum řádek a v drtivé většině cituje ty, kteří o spisovateli smýšlejí negativně. Nejvíc, 17 schůzek měl Novák s dnes již nežijícím sexuologem Ivo Pondělíčkem, který Kunderu líčí jako monstrum. Čím to? Až v závěru knihy Novák zmíní, že Pondělíček se s Kunderou pohádal a pak už spolu nemluvili,*“¹¹² v kritice se nezabývá pouze využitím pamětníků jako nespolehlivého zdroje, ale také přímo výběrem respondentů, který Konrád považuje za neobjektivní.

7.1.9 Deník Referendum

Deník Referendum publikoval sloupek Ondřeje Vaculíka, syna spisovatele Ludvíka Vaculíka, ve kterém se autor zabýval otázkou neautorizovaného životopisu: „*Máme-li pro něco dva možné výklady — kladný a záporný —, držme se lepší verze, bývá pravdě blíže. Jan Novák se v knize o Kunderovi při objasňování jeho pravdivého životního příběhu drží vždy té verze horší, a tak se pravdy dobrat nemůže, lepší výklad eliminuje.*“¹¹³ V Deníku Referendum vyšel ještě článek *Nesnesitelná lehkost blití na Milana Kunderu*¹¹⁴, kde Petr Pospíchal oponoval Novákovi téměř ve všech bodech, které mu vyčítaly ostatní zde analyzované negativní ohlasy. Zároveň ale kromě samotné knihy kritizoval i rozhovor týdeníku Respekt s Janem Novákem, který vedl Jan H. Vitvar (rozhovor se objevuje v následující kapitole o pozitivním mediálním ohlasu). Dle Pospíchala zde vystupovali Novák s Vitvarem antikomunisticky bez hlubších znalostí historie.

7.1.10 Obtýdeník Tvar

Pavel Janoušek pro literární časopis Tvar hodnotil knihu Jana Nováka méně vyhrčeně než jiní kritici, přesto se také vymezil vůči stylu, jakým Novák psal. Janoušek se zamýšlel nad ostrým soudem, který vynáší Novák nad Kunderou kvůli jeho vztahu s komunistickou stranou a považoval jej za přehnaný. Zároveň upozornil na fakt, že

---

¹¹² KONRÁD, Daniel, Novákova kniha nenávisti. *Hospodářské noviny, příloha Víkend*. 3.7. 2020.

¹¹³ VACULÍK, ONDŘEJ, Kundera – a Vaculík?. *Deník Referendum* [online]. 8.7. 2020. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: <https://denikreferendum.cz/clanek/31412-kundera---a-vaculik>

¹¹⁴ POSPÍCHAL, Petr, Nesnesitelná lehkost blití na Milana Kunderu. *Deník Referendum* [online]. 15.6. 2020. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: <https://denikreferendum.cz/clanek/31330-nesnesitelná-lehkost-bliti-na-milana-kunderu?fbclid=IwAR3y--kbz8uwmg3mXKrZXSgZcpUQcGFERkFuf11cUjlXSB91mVHpaxJ4QJU>

Novákova biografie cílí více na publikum, které nezná literární ani historické souvislosti a odborná veřejnost knihu spíše zavrhne.¹¹⁵

Dále se vůči Novákově biografii negativně vystoupila recenzentka z webu e15.cz Iva Přivřelová¹¹⁶. Vyčítala Novákově knize obdobnosti jako již výše citovaní literární kritici.

7.2 Recenze vymezující se pozitivně

7.2.1 Týdeník Respekt

Jedním z předních médií, které vystupovaly vůči Novákově knize pozitivně, se stal publicistický týdeník Respekt., který nabídl v letech 2020 a 2021 několik textů zabývajících se knihou *Kundera: Český život a doba*. V červnu 2020 vyšla recenze Jana H. Vitvara *Nesnesitelné bytí Milana Kundery*¹¹⁷, rozhovor stejného novináře s Janem Novákem *O Kunderově udání nemám žádné pochybnosti*¹¹⁸, o měsíc později článek šéfredaktora Erika Taberyho *O zlé knize o Kunderovi*¹¹⁹ a v roce 2021 článek Tomáše Feřtky *Rok s Kunderou: Předávkování prošlým testosteronem*¹²⁰.

Vedoucí kulturní rubriky Respektu Jan H. Vitvar se ve své recenzi stavěl na stranu Jana Nováka, oproti ostatním textům analyzovaným v této práci jsou ty Vitvarovy k biografii jedny z nejméně kritických. Ocenil připomínání komunistické minulosti Milana Kundery, zároveň jako jeden z mála Novákově nevytýkal použití odposlechů StB jako zdrojů, či domýšlení minulosti, o které chybějí dohledatelná fakta: „*Nebude celý život přepisovat, škrtat a upravovat své starší věci, aby vyhověl proměnlivému literárnímu trhu?(...) ptá se poněkud jízlivě Jan Novák (...) Podobné otázky snáší vždy, když se dostane k událostem, které Kunderu srážejí z literárního piedestalu a ukazují ho jako slabého,*

¹¹⁵ JANOUŠEK, Pavel, Nesnesitelná totožnost urvákování aneb My a oni aneb Konečně literární událost?. *Tvar* [online], *iTvar*. 5.11. 2020. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: <https://itvar.cz/nesnesitelná-totožnost-urvalkovani-aneb-my-a-oni-aneb-konecne-literarni-udalost>

¹¹⁶ PŘIVŘELOVÁ, Iva, Kundera. Číst a pochybovat. *e15.cz* [online]. 29.7.2020. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/magazin/kultura/literarni-recenze-kundera-cist-a-pochybovat-1371966>

¹¹⁷ VITVAR, Jan H., Nesnesitelné bytí Milana Kundery. *Respekt* [online]. 14. 6. 2020. [cit.-2022-12-26]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2020/25/nesnesitelne-byti-milana-kundery>

¹¹⁸ VITVAR, Jan H., O Kunderově udání nemám žádné pochybnosti. *Respekt* [online]. 14. 6. 2020.

¹¹⁹ TABERY, Erik, O zlé knize o Kunderovi. *Respekt* [online]. 12. 7. 2020. [cit.-2022-12-26]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2020/29/o-zle-knize-o-kunderovi>

¹²⁰ FEŘTEK, Tomáš, Rok s Kunderou: Předávkování prošlým testosteronem. *Respekt* [online]. 9. 1. 2021. [cit.-2022-12-26]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/externi-hlasy/rok-s-kunderou-predavkovani-proslym-testosteronem>

zaslepeně sebestředného muže. Což se týká i jeho četných sexuálních dobrodružství, jimž se oddával nehledě na svá manželství.“¹²¹

Podobně nekritický zůstal Vitvar i v rozhovoru s Janem Novákem, jenž vyšel ve stejném čísle týdeníku jako již citovaná recenze. Novinář zde nekladl žádné konfrontační otázky jako například ty ohledně použití kontroverzních pramenů či samotného již od začátku zaujatého přístupu ke Kunderovi. Dokonce sám souhlasil s Novákem v propojení motivů a zápletek románů s životem autora, což dokládá tato otázka: „Proč se tedy pravdě tak zuřivě brání (Kundera), když ji v knize sám akcentuje?“¹²²

Šéfredaktor stejného média Erik Tabery se naopak ke knize *Kundera: Český život a doba* stavěl méně oslavně než Vitvar. Sice také autora obhajoval proti jiným recenzentům (např. Bílkovi, jehož kritika byla v této práci také rozebrána), ale dílo neadoroval a vytýkal mu určité chyby. Tabery odsuzoval především to, že negativní recenze se často vymezily proti samotnému Novákovi, nikoliv pouze vůči jeho knize, a útočí na něj. Sám na biografii kritizoval doplňování bílých míst Kundera života, jež nazývá dořikávání. Chválil ho však za kritické reflektování o slavném spisovateli a sesbírání velkého množství dat. Mediální ohlas kolem této knihy Tabery označil za společenskou debatu, která si neví rady s temnou minulostí. Takto hodnotil Novákovo dílo: „Jan Novák napsal i přes výhrady působivou knihu. Kdyby byla občas přísnější k sobě než ke Kunderovi, byla by to výjimečná kniha.“¹²³

Posledním textem z Respektu, který se věnoval biografii, byl článek od Tomáše Feřtky, jenž vyšel s půlročním odstupem od vydání knihy i předešlých recenzí. Feřtek se ale ve svém článku věnoval více kritice samotných Kunderových děl než Novákovu. Zaměřil se především na šovinistické vyznění Kunderových románů a navázal tak na fakt, že Novák velkou část své knihy věnoval spisovatelově sexualitě. Oproti jiným kritikům tyto pasáže nesoudil jako bulvární, ale vyzdvihoval je, jelikož dokreslují celý obraz osobnosti. Přiznal sice, že životopis není nezaujatým dílem a v mnoha místech se přibližuje více románu než biografii, ale Feřtek ocenil výstižnost a poutavost.¹²⁴ Přestože Feřtkovi nevadilo dílo nazvat románem, tak faktem zůstává, že Novák svou knihu žánrově nezařadil jako román, ale biografii, a i když přiznává, že napsal tzv. „osobní životopis“, tak se stále jedná o dílo, které by mělo dodržovat prvky biografie.

---

¹²¹ VITVAR, Jan H., Nesnesitelné bytí Milana Kundery. *Respekt* [online]. 14. 6. 2020.

¹²² VITVAR, Jan H., O Kunderově udání nemám žádné pochybnosti. *Respekt* [online]. 14. 6. 2020.

¹²³ TABERY, Erik, O zlé knize o Kunderovi. *Respekt* [online]. 12. 7. 2020.

¹²⁴ FEŘTEK, Tomáš, Rok s Kunderou: Předávkování prošlým testosteronem. *Respekt* [online]. 9. 1. 2021.

7.2.2 Web ČT 24

Novináři z Respektu ale nebyli jedinými zastánci Jana Nováka, Vitvarův argument, že otevřel v české společnosti tabuizované téma. Sdílejí i další recenzenti.

„Kundera se konečně dočkal pohledu, který nebyl v jeho režii. Pohledu, který je přitom profesionální, výtečně napsaný a vyargumentovaný,“¹²⁵ takto hodnotil Novákovu knihu Josef Rauwolf pro web České televize. Dále ve své recenzi popsal, že Novákovo, jinými kritiky vytýkané, tzv. doříkávání a kladení otázek bez odpovědi považuje za dobrý způsob vtažení čtenářů do děje. Využití velkého množství zdrojů vyzdvihl jako profesionální přístup a například rozhovory se sexuologem Pondělíčkem mu připadaly pro knihy velice podstatné, jelikož sexualita ovlivňuje celé Kunderovo dílo.¹²⁶

7.2.3 Echo 24 a regionální Deník

Ondřej Štindl z webu Echo 24 také komentoval Novákovu schopnost sesbírat ohromné množství dat a na základě toho demytizovat jednoho z nejznámějších českých spisovatelů. Štindl tvrdil, že není potřeba kritizovat díla Milana Kundery, ale je nutné se objektivně zabývat jeho životopisem a snažit se nevést kulturní války.¹²⁷

Zpravodajský web Deník.cz publikoval recenzi Michala Bystrova, která se také zabývala především tím, že Novák se pokusil ukázat pravdu o české literární ikoně, kterou odmítá přijmout česká společnost: „Novákova kniha není o Kunderově udavačství a není ani o tom, že ho autor nemá rád. Její gró tkví v urputné snaze pochopit, proč Milan Kundera bez ustání a systematicky upravuje svůj profesní i lidský obraz před sebou samým i před zbytkem světa...“¹²⁸

7.2.4 Deník N

Další pozitivní ohlasy ohledně Novákova životopisu přinesl Deník N. Ladislav Nagy se ve svém článku věnoval kontroverzi, kterou kniha vzbudila a hodnotil Nováka kladně, že se nezalekl ostrých reakcí a biografii vydal. Za hlavní účel životopisu považoval

---

¹²⁵RAUVOLF, Josef, Kundera podle Nováka aneb Pravda je jinde?. *Web ČT 24* [online]. 26.6. 2020. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/kultura/3127550-recenze-kundera-podle-novaka-aneb-pravda-je-jinde>

¹²⁶Tamtéž.

¹²⁷ŠTINDL, Ondřej, Bude bitva o Kunderu. *Echo24* [online]. 16.6. 2020. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/SEUPS/bude-bitva-o-kunderu>

¹²⁸BYSTROV, Michal, Divoké tance kolem Milana Kundery. Kvůli nové biografii se snesl poprask. *Deník.cz* [online]. 30.6. 2020. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: https://www.denik.cz/ostatni_kultura/milan-kundera-nova-kniha-20200630.html

tzv. demontáž modly, která je dle Nagyho nutná. Knihu vnímal jako neobjektivní „výpověď jednoho emigranta o druhém, jednoho spisovatele o druhém“¹²⁹, což považoval za čtivé a neodsuzoval to. Dílo viděl jako podstatné v českém prostředí k rozvoji literární kritické biografie.

V Deníku N vyšel ještě komentář Jána Simkaniče zabývající se stejným tématem. Podobně jako jeho redakční kolega Nagy hodnotil Simkanič životopis pozitivně a více kritizoval vyhrocenou debatu kolem díla, kde podle něj zastánci Kundery Nováka zbytečně dehonestují. Sám považoval knihu za profesionálně napsanou a vyřešeršovanou. Dále Nováka chválil za přiblížení čtenářům doby 50. a 60. let. Jediné, co Novákovi vytýkal, je nedůkladné popsání kauzy ohledně udání Miroslava Dvořáčka, když Novák nenabídl jiný alternativní pohled, kde Kundera udávat nemusel. Naopak vyzdvihl otevírání tabuizovaných témat kolem Kundery: jeho vztah ke komunistické straně, sexuální život a manipulace se ženami a proplouvání socialistickým režimem.¹³⁰

7.2.5 Obtýdeník Tvar a týdeník Reflex

Pozitivně vyznívající recenze se objevila v literární obtýdeníku Tvar, který zároveň publikoval i negativně vymezující se text od Pavla Janouška. Josef Prokeš se zde věnoval Novákově knize především z literárního hlediska, kladně hodnotil její čtivost a stylistiku. Zároveň také upozorňoval na přesné popsání dobového kontextu a Kunderových mystifikací, kterými opředl svůj život. Novákovu biografii považuje Prokeš za výstižnou, odlehčenou a zajímavou.¹³¹

Naopak Kateřina Kadlecová z týdeníku Reflex ocenila Novákovo dílo čtyřmi hvězdičkami a označila ho za velmi čtivé, ale zároveň ve své recenzi hovoří o tom, že životopis je bulvární: „*Psychologizování a nadinterpretací je v Kunderovi habaděj, ale v momentě, kdy přistoupíme na autorovy stylistické exhibice a expresivnost, musíme uznat, že tenhle bulvár pro intelektuály se moc dobře čte.*“¹³²

---

¹²⁹NAGY, Ladislav, Bouře kolem mlčícího spisovatele se dala čekat. Skutečně se Kundera nevrací z obavy z útlaku? *Deník N* [online]. 23.6. 2020. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: <https://denikn.cz/385743/boure-kolem-mlciciho-spisovatele-se-dala-cekat-skutecne-se-kundera-nevraci-z-obavy-z-utlaku/>

¹³⁰SIMKANIČ, Ján, Kunderův život je dobrým příkladem odmítané české sebereflexe. *Deník N* [online]. 24.8. 2020. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: <https://denikn.cz/419553/kunderuv-zivot-je-dobrym-prikladem-odmitane-ceske-sebereflexe/?ref=list>

¹³¹PROKEŠ, Josef, Vivisekce slavného francouzského spisovatele z Brna. *Tvar*. 24.9. 2020.

¹³²KADLECOVÁ, Kateřina, Kundera bez skrupulí. *Reflex*. 2.7. 2020.

7.2.6 Forum 24

Velkým zastáncem životopisu Milana Kundery se stal Pavel Šafr ve svém názorovém článku pro webový portál Forum 24. Šafr zde obhajoval Novákovo dílo a viděl v něm vymezení se vůči komunismu, což považoval za správné. Zároveň se radikálně postavil proti jeho oponentům: „*Podívejme se nyní, kdo a proč Novákovu knihu pohaněl. Pro přehlednost si můžeme rozdělit kritiky do tří skupin. Jedná se o intelektuály, kteří prostě obdivují Kunderu. Pak tu jde o zvláštní skupinu, kterou nám přinesla tato pokřivená doba. Jsou to zaměstnanci Andreje Babiše, které z jakéhosi důvodu rovněž spojuje obdiv ke Kunderovi. Babiš s Kunderou mimo jiné okázale povečeřel. Nakonec jde o publicisty z vyhraněně levicových webů.*“¹³³

Toto tvrzení je však nutné upřesnit, Šafr pravdivě ukázal na fakt, že Lidové noviny publikovaly několik článků vymezujících se vůči Novákovi a stejně tak udělala levicově zaměřená média Právo a A2larm. Na druhou stranu lze poukázat na fakt, že negativní ohlasy se rovněž objevily v médiích vlastněných společnostmi Economia jako Hospodářské noviny a Aktuálně.cz, přestože týdeník Respekt taktéž ve vlastnictví Economie vystupoval ke Kunderově biografii méně kriticky. Dále Petr Šafr opomněl zmínit, že Novákovi oponovaly i recenze publikované v literárních časopisech Host a Tvar.

7.3 Shrnutí mediálního ohlasu

Kniha *Kundera: Český život a doba* vzbudila v českém mediálním prostředí silné reakce, pozitivní i negativní. Novákovi oponenti mu vyčítají nedostatečné vzdělání v oblasti literatury a její interpretace, snahu o skandalizaci a od počátku zaujetí vůči Kunderovi, které se do jeho knihy promítá neobjektivitou. Naopak literární kritici, kteří dílo chválili, si na něm cenili především právě oné kontroverze a boření modly slavného spisovatele.

Více než polovina analyzovaných článků se proti životopisu vymezovala nesouhlasně. Některé jako například recenze od Bílka či Fischera vyznívaly až agresivně a útočily na samotnou osobu Jana Nováka. Většina negativních reflexí se zabývala několika body ohledně díla: práci se zdroji, interpretování Kunderových děl jako svědectví o

---

¹³³ ŠAFR, Petr, Válka o Kunderu ukazuje, kdo kde stojí. Novákova kniha tála do živého. *Forum 24* [online]. 4.7. 2020. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: <https://www.forum24.cz/valka-o-kunderu-dobre-ukazuje-kdo-kde-stoji-novakova-kniha-tala-do-ziveho/>

Kunderově životě, bulvarizaci spisovatelova sexuálního života a jeho vztahu k ženám a Novákův angažovaný antikomunismus.

Kritika práce se zdroji se týkala především selektivního vybírání z ohromného množství pramenů, spoléhání se na zápisy a nahrávky StB, které recenzenti považovali za narušování soukromí a časté domýšlení si faktů na základě rozhovorů či písemných pramenů.

Hledání pravdy o Kunderově životě v jeho románech se stalo jedním z nejvíce kritizovaných aspektů životopisu, Novákovi to vyčítají i kritici, kteří jinak dílo chválí. Novák často hledal v Kunderových románech potvrzení svých domněnek a podkládal je tím, což mu bylo v recenzích často vytýkáno jako nepochopení literatury a neschopnosti oddělit fiktivní příběhy od reality.

Zmiňovaná bulvarizace obsahu se týkala především kapitol psaných na základě rozhovorů s Kunderovým dlouholetým přítelem sexuologem Ivo Pondělíčkem, o kterém se čtenáři na konci knihy dozvědí, že se s Kunderou rozešli ve zlém. Novák nechává čtenáře nahlížet do intimního života slavného spisovatele a obhajuje tyto pasáže tak, že jsou nezbytné pro pochopení Kundera vztahu k ženám, jenž se projevuje také v jeho románech. Negativní recenze mu to vyčítají jako skandalizaci, pozitivní naopak hodnotí kladně popisování skryté stránky Kunderova života, která podle nich do jeho biografie určitě patří.

Antikomunismus se stal dalším předmětem sporu mezi literárními kritiky. Jedni ho považují za nepřijatelný při psaní objektivního životopisu, který není označen za fiktivní román, druzí nevidí problém v zaujatém vymezení se a napsání o Kunderovi tzv. z Novákova pohledu.

Články, jež dílo přijímají kladně, nejvíce hovoří o odhalení pravdy o člověku, který se celý život snaží mystifikovat a zahlazuje stopy po své minulosti. Nováka chválí za velké množství zdrojů, vysvětlení dobového kontextu a odhalení komunistické angažovanosti Milana Kundery.

Tyto pozitivní recenze převážně kritizují českou kulturní válku o Milana Kunderu, která se dle nich snaží obhájit autora, přestože fakta svědčí proti němu. Za důležité považují vysvětlení Kunderova angažování v komunistické straně, snahy vyvarovat se problémům s tehdejší režimem, vztahů se ženami a pozdější Kunderův pohled na Československo jako emigranta.

Mezi média, která nejvíce chválila Nováka lze zařadit týdeník Respekt a Deník N, kde se objevily pouze pozitivní ohlasy. Naopak nejvíce kritické byly: deník Lidové noviny, web Aktuálně.cz a literární měsíčník Host.

Závěr

Kritický mediální ohlas životopisu Milana Kundery přesáhl z kulturních periodik i do denního tisku a internetového zpravodajství. V několika médiích dostala jeho reflexe prostor i ve více článcích, což je u literárního díla neobvyklé a značí to velkou kontroverzi knihy a samotné postavy Milana Kundery. Publikované recenze se ve většině případů vymezovaly silně negativně, nebo naopak pozitivně, což přispělo vyhocené diskuzi.

Analýza mediální reflexe ukázala, že za kontroverzní lze považovat v českém prostředí již osobnost spisovatele Milana Kundery kvůli jeho neustálému přetváření minulosti a mystifikování veřejnosti, zároveň zde roli hraje údajná kauza o udání publikovaná Respektem před patnácti lety, která dodnes nebyla potvrzena ani vyvrácena. Všechny tyto aspekty musí obsahovat Kunderova biografie a Jan Novák v porovnání se zahraničními životopisy Kundery (např. od Jena-Dominique Brriereho) postavil svou knihu na těchto neobjasněných bodech Kunderovy minulosti. Určitá část recenzentů ho chválí za to, že se rozhodl pátrat v Kunderově minulosti a vynést na světlo i jeho problematickou stránku. Většina kritiků ale negativně hodnotí způsob, kterým Novák pracoval přílišné zaujetí vůči Kunderovi.

Médium, které publikovalo nejvíce pochvalných reakcí byl týdeník Respekt, který v minulosti otiskl článek o údajné Kunderově udání Miroslava Dvořáčka. Nabízí se tedy možnost, že existuje souvislost mezi těmito dvěma událostmi a Respekt zaujímá ke Kunderovi vlastní stanovisko. Na druhou stranu šéfredaktor Erik Tabery ve svém článku vstupuje lehce kriticky vůči Novákovi oproti vedoucímu kulturní rubriky Janu H. Vitvarovi, takže se mohlo jednat i o osobní postoje redaktora.

Dalšími médii, které podpořily Novákovu knihu, se staly Deník N, Echo 24, Forum 24, web České televize a regionální Deník. Tato média nemají na Kunderu žádnou historickou vazbu jako Respekt. Petr Šafr z webového portálu Forum 24 zašel dál než většina ostatních recenzentů a vymezil se proti novinářům, kteří kritizovali biografii negativně. Označil je za levicová média nebo média patřící Andrejovi Babišovi, jelikož dle Šafra Babiš s Kunderou silně sympatizuje.

Neexistuje však důkaz, že by se Lidové noviny a iDnes postavily proti knize Jana Nováka kvůli svému vlastníkovi. Pravdou zůstává, že Lidové noviny a Lidovky.cz otiskly nejvíce článků pokrývají tuto událost a všechny byly vůči knize v opozici. Další Šafrův argument se týkal levicově zaměřených médií, která kritizovala Novákovu knihu, může být opodstatněný, jelikož Milan Kundera vystupuje jako levicový intelektuál a tato média

s ním mohou sympatizovat. Mezi ně spadají: Deník Alarm, deník Právo a Deník Referendum.

Je ale nutné zmínit, že mezi silné kritiky biografie od Jana Nováka patřily i kulturní média. Především literární časopis Host a částečně i Tvar, kde však byl publikován i pozitivní ohlas a čtrnáctideník A2. Zde je vhodné připomenout, že to v médiích, která se zaměřují na kulturu a u Hostu a Tvaru specificky na literaturu, píšící redaktoři více vzdělání v oblasti literatury. Často Nováka kritizovali právě díky jeho dezinterpretaci Kunderových literárních děl. Mezi další silné kritiky patří taktéž redaktoři zabývající se dlouhodobě literaturou jako např. Petr Bílek, Petr Fischer či Daniel Konrád.

Zároveň publicistický žánr, do kterého spadají recenze, kritiky, komentáře, eseje a další, funguje na autorově subjektivitě, tudíž je potřeba brát všechny výše analyzované články jako osobní postoje jejich pisatelů a nelze dělat podložené závěry o smýšlení jednotlivých médií, lze pouze naznačit možné hypotézy.

Na otázku, proč vzbudila kniha *Kundera: Český život* a doba tak kontroverzní ohlas v českém mediálním prostředí, lze odpovědět, že především díky Novákovu přístupu ke spisovateli, jeho dílům a práci se zdroji. Autor se totiž netajil tím, že píše tzv. svůj osobní pohled na Milana Kunderu, ale zároveň dílo neoznačil za fiktivní román, nýbrž životopis skutečné osoby.

Summary

The critical media coverage of Milan Kundera's biography extended from cultural periodicals to the daily press and internet news. Several media covered the reflection of this book in more articles, which is unusual for a literary work and indicates a great controversy of the book and the character of Milan Kundera himself. The published reviews were in most cases strongly negative, or on the contrary positive, which contributed to the heated discussion.

The analysis of media reflection showed that the personality of the writer Milan Kundera can already be considered controversial in the Czech environment due to his constant reshaping of the past and mystification of the public. At the same time, the alleged case of Kundera's denunciation published by Respekt fifteen years ago, which has not been confirmed or refuted to this day, plays a role here. All these aspects must be included in Kundera's biography, and Jan Novák, compared to foreign biographies of Kundera (e.g. by

Jen-Dominique Brriere), based his book on these unclear points of Kundera's past. A certain part of the reviewers praises him for the fact that he decided to investigate Kundera's past and bring to light his problematic side. Most critics, however, have a negative assessment of the way in which Novák worked, being overly biased towards Kundera.

The medium that published the most laudatory reactions was the weekly published magazine Respekt, which in the past printed an article about Kundera's alleged denunciation of Miroslav Dvořáček. So, there is a possibility of the connection between these two events and Respekt takes its own position on Kundera. On the other hand, in his article, the editor-in-chief Erik Tabery is slightly critical of Novák compared to the head of the culture section, Jan H. Vitvar, so it could also be the editor's personal attitude.

Other media that supported Novák's book were Deník N, Echo 24, Forum 24, the Website of Czech Television and the regional Deník. These media have no historical connection to Kundera like Respekt. Petr Šafr from the web portal Forum 24 went further than most other reviewers and spoke out against journalists who criticized the biography negatively. He called them left-wing media or media belonging to Andrej Babiš, because according to Šafr Babiš strongly sympathizes with Kundera.

However, there is no evidence that Lidové noviny and iDnes opposed Jan Novák's book because of its owner. The truth remains that Lidové noviny and Lidovky.cz printed the most articles covering this event and all of them were in opposition to the book. Šafr's other argument regarding the left-oriented media may be justified since Milan Kundera acts as a left-wing intellectual. These media include Alarm newspaper, Právo newspaper and Referendum newspaper.

However, it is necessary to mention that among the strong critics of Jan Novák's biography were also the cultural media. Primarily the literary magazine Host and partially also Tvar, where, however, positive feedback were also published and the fortnightly A2. It is worth reminding here that in the media that focus on culture and at Host and Tvar specifically on literature, write editors more educated in the field of literature. Novák was often criticized precisely because of his misinterpretation of Kundera's literary works. Other strong critics also include editors dealing with literature for a long time, such as Petr Bílek, Petr Fischer and Daniel Konrád

At the same time, the journalistic genre, which includes reviews, critiques, commentaries, essays and others, operates on the subjectivity of the author, so it is necessary to take all

the articles analyzed above as the personal attitudes of their writers, and it is not possible to make substantiated conclusions about the mindset of individual media, only possible hypotheses can be indicated.

To the question of why the book *Kundera: Český život a doba* aroused such a controversial response in the Czech media environment, we can answer that it is mainly due to Novák's approach to the writer, his works and work with sources. The author made no secret of the fact that he was writing his so-called personal view of Milan Kundera, but at the same time he did not label the work a fictional novel, but a biography of a real person.

Použitá literatura

Tištěné knihy

BLAHYNKA, Milan. *Glosy k losu člověka v době prokurátorů: o člověka Kunderu*. Olomouc: David Voda, 2020. Rub. ISBN 978-80-905921-5-5.

BRIERRE, Jean-Dominique. *Milan Kundera: život spisovatele*. Přeložil Lucie ŠAVLÍKOVÁ. Praha: Argo, 2020. ISBN 978-80-257-3327-1.

ČERNÝ, Václav. *Co je kritika, co není a k čemu je na světě*. Brno: Blok, 1968.

FOŘT, Bohumil, Jiří KUDRNÁČ a Petr KYLOUŠEK, ed. *Milan Kundera, aneb, Co zmůže literatura?: soubor statí o díle Milana Kundery*. Brno: Host, 2012. ISBN 978-80-7294-380-7.

HALADA, Jan a Barbora OSVALDOVÁ, ed. *Slovník žurnalistiky: výklad pojmů a teorie oboru*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017. ISBN 978-80-246-3752-5.

HALADA, Jan, ed. *Žánry a průniky literatury faktu*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2018. ISBN 978-80-246-4128-7.

HOLÝ, Jiří. *Writers under siege: Czech literature since 1945*. Brighton: Sussex Academic Press, 2010. ISBN 978-1-84519-190-0.

CHVATÍK, Květoslav. *Svět románů Milana Kundery*. Vydání druhé, upravené a rozšířené. Brno: Atlantis, 2008. ISBN 978-80-7108-297-2.

JANOUŠEK, Pavel. *Dějiny české literatury II. 1948-1958*. Praha: Academia, 2007. ISBN 978-80-200-1528-0.

KOSKOVÁ, Helena. *Milan Kundera*. Praha: Nakladatelství H&H, 1998. ISBN 80-86022-19-6.

KŘÍŽ, Jiří P., kolektiv., *Český spor o Milana Kunderu*. Praha: Galén, 2021. s. 12-79. ISBN 978-80-7492-540-5.

MENCLOVÁ, Věra a Václav VANĚK. *Slovník českých spisovatelů*. 2., přeprac. a dopl. vyd. Praha: Libri, 2005. ISBN 80-7277-179-5.

MOCNÁ, Dagmar a Josef PETERKA. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004. ISBN 80-7185-669-X.

NOVÁK, Jan. *Kundera: český život a doba*. Praha: Argo, 2020. ISBN 978-80-257-3215-1.

VLAŠÍN, Štěpán, ed. *Slovník literární teorie*. 2. rozš. vyd. Praha: Československý spisovatel, 1984. ISBN 22-141-84.

VOISINE-JECHOVA, Hana. *Dějiny české literatury*. Praha: Nakladatelství H&H, 2005. ISBN 80-7319-031-1.

ZLATÁ ŠEDESÁTÁ (KONFERENCE) (1999 : PRAHA, Česko), Jiří BRABEC a Radka DENEMARKOVÁ. *Zlatá šedesátá: česká literatura a společnost v letech tání, kolotání a zklamání* [online]. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, 2000, 419 s. [cit. 2023-04-25]. ISBN 80-85778-27-0.

Tištěná periodika

JANOUSEK, Pavel, Nesnesitelná totožnost urvávkování aneb My a oni aneb Konečně literární událost?. *Tvar*. 5.11. 2020. roč. 30, č. 18. ISSN 0862-657X.

KADLECOVÁ, Kateřina, Kundera bez skrupulí. *Reflex*. 2.7. 2020. roč. 30, č. 27. ISSN 0862-6634.

KLÍČOVÁ, Eva. Kundera je jinde aneb kritika kontrarevolučního realismu. *Host*. 10.9. 2020. roč. 38, č. 7. ISSN 1211-9938.

KONRÁD, Daniel, Novákova kniha nenávisti. *Hospodářské noviny, příloha Víkend*. 3.7. 2020., roč. 64, č. 128. ISSN 0862-9587.

NĚMEC, Jan. Český Cortés. *Host*. 10.9. 2020. roč. 38, č. 7. ISSN 1211-9938.

PROKEŠ, Josef, Vivisekce slavného francouzského spisovatele z Brna. *Tvar*. 24.9. 2020. roč. 30, č. 15. ISSN 0862-657X.

Online periodika

BÍLEK, Petr A. Recenze: Novák je diletant, o Kunderovi a literatuře tak vůbec má chabou představu. *Aktuálně.cz* [online]. 3.7. 2020. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/literatura/recenze-novak-je-diletant-kundera-cesky-zivot-a-doba-recenze/r~5c552c94bc7111ea8b230cc47ab5f122/>

BORDIER, Marie, Pro estébáckou štěnici Kundera zinscenoval scénku, chtěl se soudruhům zalíbit, říká autor výbušné biografie Novák. *Lidovky.cz* [online]. ISSN 1213-1385. 26.6. 2020. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z:

https://www.lidovky.cz/orientace/kultura/jan-novak-pro-estebackou-stenici-kundera-dokonce-zinscenoval-scenku-pri-niz-se-snazil-soudruhum-zali.A200626_081035_in_kultura_ele

BYSTROV, Michal, Divoké tance kolem Milana Kundery. Kvůli nové biografii se snesl poprask. *Deník.cz* [online]. 30.6. 2020. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: https://www.denik.cz/ostatni_kultura/milan-kundera-nova-kniha-20200630.html

ČINÁTLOVÁ, Blanka. Potřeba duše být vnější: Zápas o pravdu v životopisných odrhovačkách. *A2* [online]. 9.9. 2020. ISSN 1801-4542. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: <https://www.advojka.cz/archiv/2020/19/potreba-duse-byt-vnejsi>

ČULÍK, Jan. Czech Culture Wars: Is Milan Kundera 'a Bastard'?. *Slavonica* [online]. Routledge, 2020, roč. 25, č. 2, 157-169. ISSN 1361-7427. cit. [2023-04-25]. Dostupné z: doi:10.1080/13617427.2020.1824484

FERTEK, Tomáš, Rok s Kunderou: Předávkování prošlým testosteronem. *Respekt* [online]. 9. 1. 2021. ISSN 0862-6545. [cit. 2022-12-26]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/externi-hlasy/rok-s-kunderou-predavkovani-proslym-testosteronem>

FISCHER, Petr, Kunderův prokurátor. Petr Fischer nad knihou Jana Nováka. *Novinky.cz* [online]. 26.6. 2020. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/kultura-salon-kunderuv-prokurator-petr-fischer-nad-knihou-jana-novaka-40328714>

HRADILEK, Adam, TŘEŠŇÁK, Petr, Udání Milana Kundery. *Respekt* [online]. 12.10. 2008, roč. 19, č. 42. ISSN 0862-6545. [cit. 2023-04-19]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2008/42/udani-milana-kundery>

KABÁT, Marcel: Spisovatelovo osudové tajemství. Že by někde existovalo Kunderovo potomstvo? *Lidovky.cz* [online]. 30.6. 2020. ISSN 1213-1385. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/orientace/kultura/kabat-spisovatelovo-osudove-tajemstvi-ze-by-nekde-existovalo-kunderovo-potomstvo.A200629_175922_in_kultura_rkj

KOPÁČ, Radim, Kundera aneb Bylo nebylo. Lačnění po senzacích rámuje spisovatele jako mnohonásobného devianta. *Lidovky.cz* [online]. 27.6.2020. ISSN 1213-1385. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/orientace/kultura/recenze-kundera-aneb-bylo-nebylo-lacneni-po-senzacich-ramuje-spisovatele-jako-mnohonasobneho-deviant.A200626_095437_In_kultura_jto

LÉKO, István, LÉKO: V Česku se odehrává progresivní boření mýtu, jenž desetiletí obklopoval Milana Kunderu. *Lidovky.cz* [online]. 5.7. 2020. ISSN 1213-1385. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/nazory/leko-v-cesku-se-odehrava-progresivni-boreni-mytu-jenz-dlouha-desetileti-obklopoval-milana-kunderu.A200705_153020_In_nazory_ele

LJUBKOVÁ, Marta. Zatím dobrý. *iLiteratura* [online]. 2004. ISSN 1214-309X. [2023-03.27]. Dostupné z: <https://www.iliteratura.cz/clanek/16013-novak-jan-zatim-dobry>

MACHALICKÁ, Jana. MACHALICKÁ: Kundera není nekritizovatelný, ale takový zavilý hnojomet si nezasloužil. *Lidovky.cz* [online]. 23.6. 2020. ISSN 1213-1385. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/nazory/machalicka-staronovy-boj-o-kunderu-v-nove-monografii-nebude-nouze-o-pikanterie.A200623_155410_In_nazory_cek

MACHALICKÁ, Jana, Novák byl s Kunderou hotov, ještě než se do něj pustil, říká o diskutované biografii Milan Uhde. *Lidovky.cz* [online]. 1.8. 2020. ISSN 1213-1385. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/orientace/kultura/novak-byl-s-kunderou-hotov-jeste-nez-se-do-nej-pustil-rika-o-diskutovane-biografii-milan-uhde.A200731_203603_In_kultura_ele

MALÝ, Lukáš, Život jako kompro. *iLiteratura.cz* [online]. 24.3.2021. ISSN 1214-309X [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: <https://www.iliteratura.cz/clanek/44165-novak-jan-kundera>

MANDYS, Pavel. Běžec hrdina. *iLiteratura* [online]. 2016. ISSN 1214-309X. [cit.-2023-04-04]. Dostupné z: <https://www.iliteratura.cz/clanek/36387-novak-jan-zatopek>

POSPÍCHAL, Petr, Nesnesitelná lehkost blítí na Milana Kunderu. *Deník Referendum* [online]. 15.6. 2020. ISSN 2533-5987. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: <https://denikreferendum.cz/clanek/31330-nesnesitelna-lehkost-bliti-na-milana-kunderu?fbclid=IwAR3y--kbz8uwmg3mXKrZXSGzcpUQcGFERkFuf11cUjlXSB91mVHpaxJ4QJU>

PŘIVŘELOVÁ, Iva, Kundera. Číst a pochybovat. *e15.cz* [online]. 29.7.2020. ISSN 1803-4543. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/magazin/kultura/literarni-recenze-kundera-cist-a-pochybovat-1371966>

NAGY, Ladislav, Bouře kolem mlčícího spisovatele se dala čekat. Skutečně se Kundera nevrací z obavy z útlaku? *Deník N* [online]. 23.6. 2020. ISSN 2571-1717. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: <https://denikn.cz/385743/boure-kolem-mlciciho-spisovatele-se-dala-cekat-skutecne-se-kundera-nevraci-z-obavy-z-utlaku/>

RAUVOLF, Josef, Kundera podle Nováka aneb Pravda je jinde?. *Web ČT 24* [online]. 26.6. 2020. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/kultura/3127550-recenze-kundera-podle-novaka-aneb-pravda-je-jinde>

SIMKANIČ, Ján, Kunderův život je dobrým příkladem odmítané české sebereflexe. *Deník N* [online]. 24.8. 2020. ISSN 2571-1717. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: <https://denikn.cz/419553/kunderuv-zivot-je-dobrym-prikladem-odmitane-ceske-sebereflexe/?ref=list>

SLAČÁLEK, Ondřej, Zločinná státní bezpečnost a její věrný spolupracovník Jan Novák. *A2larm* [online]. 26.6.2020. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: <https://a2larm.cz/2020/06/zlocinna-statni-bezpecnost-a-jeji-verny-spolupracovnik-jan-novak/>

ŠABATA, Petr, Když psal Kunderu, měl si být Novák sám sobě odporný. *Seznam Zprávy* [online]. 15.8.2020. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/kdyz-psal-kunderu-mel-si-byt-novak-sam-sobe-odporny-116005>

ŠAFR, Petr, Válka o Kunderu ukazuje, kdo kde stojí. Nováková kniha tála do živého. *Forum 24* [online]. 4.7. 2020. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: <https://www.forum24.cz/valka-o-kunderu-dobre-ukazuje-kdo-kde-stoji-novakova-kniha-tala-do-ziveho/>

ŠORM, Martin. Ne, Kundera nikde jinde není. *Host 7 dní online* [online]. 27. 8. 2020. ISSN 2694-7552. [cit. 2022-12.26]. Dostupné z: <http://www.h7o.cz/ne-kundera-nikde-jinde-neni/>

ŠTINDL, Ondřej, Bude bitva o Kunderu. *Echo24* [online]. 16.6. 2020. ISSN 2336-4971. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/SEUPS/bude-bitva-o-kunderu>

TABERY, Erik, O zlé knize o Kunderovi. *Respekt* [online]. 12. 7. 2020. roč. 31, č. 29. ISSN 0862-6545. [cit.-2023-12-26]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2020/29/o-zle-knize-o-kunderovi>

VACULÍK, ONDŘEJ, Kundera – a Vaculík?. *Deník Referendum* [online]. 8.7. 2020. ISSN 2533-5987. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: <https://denikreferendum.cz/clanek/31412-kundera---a-vaculik>

VÁŇA, Jan. Milan Kundera mezi pravdou románu a fikcí vlastního života. *Host 7 dní online* [online]. 1. 7. 2020. ISSN 2694-7552. [cit. 2022-12-26]. Dostupné z: <http://www.h7o.cz/milan-kundera-mezi-pravdou-romanu-a-fikci-vlastniho-zivota/>

VITVAR, Jan H., Nesnesitelné bytí Milana Kundery. *Respekt* [online]. 14. 6. 2020. roč. 31, č. 25. ISSN 0862-6545. [cit.-2023-12-26]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2020/25/nesnesitelne-byti-milana-kundery>

VITVAR, Jan H., O Kunderově udání nemám žádné pochybnosti. *Respekt* [online]. 14. 6. 2020. roč. 31, č. 25. ISSN 0862-6545. [cit.-2023-12-26]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2020/25/o-kunderove-udani-nemam-zadne-pochybnosti>

VOKÁL, Vladimír, Proč antikomunista Jan Novák vidí Milana Kunderu tak kriticky. *iDnes.cz* [online]. 7.7.2020. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/kultura/literatura/recenze-kundera-jan-novak.A200706_144106_literatura_spm

ZÍDEK, Petr, Morálně narušený Kundera? Autor životopisu selektivně publikuje vše, co se mi hodí. *Lidovky.cz* [online]. ISSN 1213-1385. 29.6. 2020. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/orientace/kultura/padouch-kundera-vice-nez-o-spisovатели-kniha-vypovida-o-jeho-bezskrupuloznim-zivotopisci.A200628_150908_In_kultura_ele

Internetové zdroje

Do českých literárních vod se vlévá nový živel H7O. In: *Kavárna nakladatelství Host* [online]. 27.10. 2014. [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://kavarna.hostbrno.cz/clanky/do-ceskych-literarnich-vod-se-vleva-novy-zivel-h7o>

Info a kontakty. In: *iTvar* [online]. [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://itvar.cz/info>

Jan Novák. In: *Czechlit.cz* [online]. [2023-03.27]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/autor/jan-novak-cz/>

Kontakty. In: *E15* [online]. [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://events.e15.cz/kontakty/>

Kontakty. In: *Reflex* [online]. [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/kontakty>

Literární ceny. In: *Ústav pro českou literaturu* [online]. [2023-03-27]. Dostupné z: <https://service.ucl.cas.cz/ceny/?c=11>

My jsme deník. In: *Deník.cz* [online]. [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://www.denik.cz/my-jsme-denik/>

Nejsme jenom noviny. In: *Economia* [online]. [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: https://www.economia.cz/o-nas/?utm_source=sport.aktualne.cz&utm_medium=footer

NOVOTNÝ, Vladimír. Milan Blahynka. In: *Slovník české literatury* [online]. 29.9. 2022. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=351&hl=milan+blahynka+>

O nás. In: *A2* [online]. [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://www.advojka.cz/o-nas/index#intro>

O nás. In: *Deník Alarm* [online]. [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://a2alarm.cz/o-nas/>

O nás. In: *Deník N* [online]. [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://denikn.cz/o-nas/>

O nás. In: *Echo 24* [online]. [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://echo24.cz/p/o-nas>

O nás. *Forum 24* [online]. [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://www.forum24.cz/o-nas>

O nás. In: *Host* [online]. [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://casopishost.cz/o-nas>

O projektu. In: *iLiteratura* [online]. [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://www.iliteratura.cz/o-projektu>

PILÁŘ, Martin. Jan Novák. In: *Slovník české literatury* [online]. [2023-03.27]. 10.2. 2009. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=828&hl=jan+nov%C3%A1k+>

PILARŤ, Martin, KUDLOVÁ, Klára, KOŠNAROVÁ, Veronika. Milan Kundera. In: *Slovník české literatury* [online]. 19.11. 2020. [cit.-2023-04-04]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1265>

Redakce. In: *Deník Referendum* [online]. [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://denikreferendum.cz/stranka/redakce>

Redakce. In: *Lidovky.cz* [online]. [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://www.lidovky.cz/>

Redakce. In: *Respekt* [online]. [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/redakce>

Redakce. In: *Seznam Zprávy* [online]. [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/sekce/redakce-318>

Tiráž. In: *Hospodářské noviny* [online]. [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://hn.cz/tiraz/>

Tiráž. In: *Novinky.cz* [online]. [cit. 2023-04-01]. Dostupné z:

Tiráž a kontakt. In: *Právo* [online]. [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://www.pravo.cz/>
<https://www.novinky.cz/p/tiraz>

Zpravodajský portál iDnes.cz. In: *Mediální skupin Mafra* [online]. [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://www.mafra.cz/portfolio.aspx?y=mafra/portfolio-idnes.htm&cat=internet>

Teze bakalářské práce

SCHVÁLENO

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK Teze BAKALÁŘSKÉ diplomové práce									
TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:									
Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta: Ema Polívková	Razítko podatelny: <table border="1"><tr><td colspan="2">Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd</td></tr><tr><td>Došlo dne:</td><td>- 2 -09- 2022 -1-</td></tr><tr><td>Čj: 131</td><td>Příloh:</td></tr><tr><td>Přiděleno:</td><td></td></tr></table>	Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd		Došlo dne:	- 2 -09- 2022 -1-	Čj: 131	Příloh:	Přiděleno:	
Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd									
Došlo dne:		- 2 -09- 2022 -1-							
Čj: 131		Příloh:							
Přiděleno:									
Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta: 2020									
Fakultní e-mail diplomantky/diplomanta: 88954550@fsv.cuni.cz									
Studijní program/specializace: Komunikační studia se specializací Žurnalistika									
Název práce v češtině: Mediální ohlas knihy Jana Nováka <i>Kundera: Český život a doba</i>									
Název práce v angličtině: Media Responses of Book <i>Kundera: His Czech Life and Times</i> by Jan Novák									
Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2022/2023) (diplomovou práci je možné obhajovat <u>nejdříve</u> šest měsíců od schválení tezí) LS 2022/23									
Základní charakteristika tématu a předpokládaný cíl práce (max. 1000 znaků): Práce se bude věnovat biografii Milana Kundery <i>Kundera: Český život a doba</i> od Jana Nováka. Za cíl si klade zmapování jejího mediálně-kritického ohlasu v českých kulturních médiích (Host, Tvar, A2larm a jiné). V jednotlivých kapitolách představí pojmy biografie a literární kritika, osobnosti Jana Nováka a Milana Kundery. Dále práce představí samotnou knihu <i>Kundera: Český život a doba</i> a zanalyzuje její český mediální ohlas.									
Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu): <ol style="list-style-type: none"> 1. Úvod 2. Vymezení žánru literární kritika 3. Charakteristika vybraných zkoumaných kulturních médií (Host, Tvar, iLiteratura, A2larm...) 4. Vymezení žánru biografie 5. Osobnost a dílo Jana Nováka 6. Osobnost a dílo Milana Kundery 7. Představení knihy <i>Kundera: Český život a doba</i> 8. Mediální ohlas knihy <i>Kundera: Český život a doba</i> ve vybraných médiích a jeho analýza 9. Závěr									
Vymezení zpracovávaného materiálu (např. konkrétní titul periodika a období jeho analýzy): Práce bude analyzovat mediální reflexi knihy od jejího vydání dodnes, tedy 2020-2022. Vybraná média: Host Tvar iLiteratura A2larm Magazín Akutálně.cz Divoké víno									
Postup (technika) při zpracování materiálu: Kvalitativní analýza mediálních a literárně-kritických reflexí									
Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a způsobu jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2–5 řádků):									

BLAHYNKA, Milan. *Glosy k losu Člověka v době prokurátorů.* Olomouc: Rub, 2021. ISBN 978-80-905921-5-5.

Glosy Milana Blahynky se věnují interpretaci Kunderovy tvorby a zároveň kriticky hodnotí knihu Jana Nováka *Kundera: Český život a doba*. Autor s Novákovým životopisem nesouhlasí a ve své publikaci rozporuje konkrétní pasáže díla.

BRIERRE, Jean-Dominique a Lucie ŠAVLÍKOVÁ. *Milan Kundera: život spisovatele.* Praha: Argo, 2020. ISBN 978-80-257-3327-1.

Biografie Milana Kundery od francouzského spisovatele nahlíží na Kunderovu osobnost jiným úhlem pohledu než životopis od Jana Nováka, který vyšel ve stejném roce. Autor se zde oproti Novákovi zaměřuje více na spisovatele Milana Kunderu až po jeho emigraci do Francie v roce 1975.

ČULÍK, Jan. *Czech Culture Wars: Is Milan Kundera 'a Bastard'?* *Slavonica* [online]. Routledge, 2020. ISSN 1361-7427. Dostupné z: doi:10.1080/13617427.2020.1824484.

Článek pojednávající o tzv. české kulturní válce o Milana Kunderu. Jan Čulík se ve své publikaci věnuje obrazu Milana Kundery v Česku i zahraničích kvůli jeho komunistické minulosti. Autor také kriticky hodnotí knihu Jana Nováka *Kundera: Český život a doba*, která vyšla v roce 2020.

FRYE, Northrop, Sylva FICOVÁ a Harold BLOOM. *Anatomie kritiky: čtyři eseje.* Brno: Host, 2003. ISBN 80-7294-078-3.

Sbírka literárně-vědeckých esejí, které se zabývají žánrem literární kritiky a jejími funkcemi. Autor se zabývá vztahem žánru kritiky a vědecké práce a literárního kritika považuje za nositele kulturní tradice a zároveň vědce.

KOSKOVÁ, Helena. *Milan Kundera.* Jinočany: H & H, 1998. ISBN 80-86022-19-6.

Publikace Heleny Koskové se věnuje osobnosti Milana Kundery a jeho dílu. Autorka se v knize věnuje Kunderově biografii a zároveň literárně rozebírá jeho romány a eseje.

NOVÁK, Jan. *Kundera: český život a doba.* Praha: Argo, 2020. ISBN 978-80-257-3215-1.

Životopis Milana Kundery, který pokrývá jeho život od narození do emigrace. Autor se zde zaměřuje na samotnou osobu Milana Kundery, jeho okolí a tvorbu. Velkou pozornost věnuje komunistické minulosti spisovatele a paralelám Kundera života s jeho romány.

Diplomové práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let):

NĚMCOVÁ, Karolína. *Mediální obraz Milana Kundery v týdenících Respekt a Reflex v letech 2000-2020.* Praha, 2021. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Katedra mediálních studií. Vedoucí práce Jiráček, Jan.

STEJSKALOVÁ, Anita. *"Mýtus" Kundera.* 2017. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav české literatury a komparatistiky. Vedoucí práce Činátlová, Blanka.

Datum / Podpis studenta/ky

31.8. 2022

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

Doc. Mgr. Radek Malý, Ph.D.

31.8. 2022

Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga

Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO VE VYHLÁŠCE ŘEDITELE INSTITUTU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNY FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO VÝTISKU DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE NA IKSŽ SCHVALUJE GARANT PŘÍSLUŠNÉHO STUDIJNÍHO PROGRAMU.

Seznam příloh

Příloha č. 1: Rozhovor s Jiřím P. Křížem, kulturním publicistou a autorem knihy *Český spor o Milana Kunderu*

Co vás přimělo k napsání knihy *Český spor o Milana Kunderu*?

Přes léto 2020 jsem četl Novákovu biografii, přečetl jsem ji celou a začal jsem nad tím trošku vnitřně zuřit, protože mi to připadalo velmi jednostranně a cíleně napsané. A následně jsem si řekl, že si na ni zkusím přečíst recenze. Podle mě se ty ohlasy dají rozdělit do dvou skupin – povrchnější, které spíše s Novákem souhlasily, a analytičtější, jež byly více kritické. Rozhodl jsem se několik z nich vedle sebe seřadit a porovnat a odeslal jsem to do PEN klubu, odkud mi následně odpověděli, že mají zájem, abych takto pojal celou knihu.

Jak jste postupoval při práci na své knize?

Zkusil jsem shromáždit všechny recenze a články, které se tématu týkaly, ale zjistil jsem, že je jich asi přes 500 a nelze dát prostor všem. Tudíž jsem vybral pro mě ty nejzásadnější, zároveň jsem oslovil konkrétní lidi, zda by do mé knihy nepřispěli, např. Sylvii Richterovou nebo Kunderova kmotřence Jana Kratochvila. Tyto články, ať už pozitivně či negativně vyznívající, jsem posléze shromáždil vedle sebe a nechal na čtenářích, aby si vytvořili vlastní názor.

Vaše kniha se jmenuje *Český spor o Milana Kunderu*, myslíte, že vyhrocená debata kolem jeho osoby souvisí s tím, že Češi nemají vyřešenou svou komunistickou minulost?

Název *Český spor* jsem použil jako narážku na rozepři mezi Havlem a Kunderou o českém údělu, který Novák ve svém životopise rovněž používá. Ale jako národ určitě nemáme vyřešenou minulost, v úvodním článku mé knihy to popisuje Jan Přibáň. Česko se nevyrovnalo s komunismem jako například Německo s nacismem, většina hlavních představitelů nebyla nikdy souzena. A tím, že nemáme vyřešenou minulost, tak i pojmy jako stalinista používáme nepřesně. Novák několikrát označil Kunderu za stalinistu, ale nemyslím si, že pravdivě. Sice byl na přelomu 40. a 50. let stejně jako Pavel Kohout zapáleným komunistou, ale postupně z toho vystřízlivěl, což z Novákovy knihy nevyplývá. *Český spor o Milana Kunderu* jsem napsal trochu jako snahu o jeho rehabilitaci.

Kolem osoby Milana Kundery se vede ostrá debata již několik let, co myslíte, že ji v české společnosti vyprovokovalo?

Ano, vede se už od již zmíněného sporu o českém údělu mezi ním a Václavem Havlem, dále při prvním návrhu Kundery na Nobelovu cenu, kterou nakonec získal Jaroslav Seifert v 80. letech. Vše je také podpořeno tím, že Kundera se rozhodl schovat za své dílo a přestat komunikovat s novináři, čímž o něj z části opadl zájem i ve Francii, jelikož přestal být považován za politicky motivovaného spisovatel, což ostatně vždy vyvracel. A poslední kauza, která Kunderovi hodně uškodila, bylo to údajné udání Dvořáčka, které publikoval Respekt a den před ním i Česká televize. Sám ho považuji za nevěrohodné, protože se našel pouze jeden záznam StB, který je hodně nepřesný a slovo „udal“, které je tam použito, se dá nahradit synonymem „řekl“ nebo „oznámil“. Zároveň celý osud zbylých aktérů jako Militké nebo Dlaska je podivný. Fakt, že jeden z autorů článku z Respektu byl historik Hradilek, příbuzný Ivy Militké, je pro mě taktéž podezřelý.

Recenzenti Novákovi často vyčítají jeho práci se zdroji a interpretací Kunderových literárních děl. Jak se k tomu stavíte vy?

Už na začátku jsem řekl, že mi Novákova biografie připadá cíleně napsaná a z velké části stojí právě na tom údajném udání, které nepovažuji za pravdivé. Navíc Novák píše literární biografii, ale literárnímu dílu Kundery se věnuje pouze velmi povrchně, jeho romány pouze převypráví a vytáhne z nich informace, které se mu hodí a aplikuje je na život spisovatele. A u Kunderových děl toto vůbec nefunguje. Dále mi nepřipadá dobré využít Kunderovy bývalé přátele, se kterými se rozhádal. Myslím především osobu sexuologa Ivo Pondělíčka, který jako by se Kunderovi mstil. Samozřejmě Kunderův sexuální život asi nebyl ideální a měl různé třetí vztahy, ale v té době to bylo normální a obě ženy mu to trpěly.

Milan Blahynka ve své eseji *Glosy k losu člověka v době prokurátorů* poukazuje na to, že vnímání Kunderova života a díla ze strany Jana Nováka je do velké míry ovlivněno jeho americkým životním stylem. Ztotožňujete se s tímto tvrzením?

Blahynkovu knihu jsem samozřejmě četl a chvíli jsem i přemýšlel, zda ji nezařadit do vlastní publikace, ale rozhodl jsem se, že Blahynkova pověst zarytého kádrového komunisty v 70. letech by mohla poškodit celou knihu. Přestože si o Milanu Blahynkovi myslím své, tak v tomto s ním do jisté míry souhlasím, Novák opravdu nahlíží na Kunderu

z amerického pohledu, ale není to jediný důvod, proč slavného spisovatele tak kritizuje. Nazval bych to komplexem z Kundery, kdy se mu Novák nemůže vyrovnat jako spisovateli. Novákových předchozích děl si opravdu vážím, román *Zatím dobrý* považuji za opravdu výjimečný, přesto si nemyslím, že je možné, aby Kunderu předčil, a tak se rozhodl do něj alespoň opřít. Myslím, že Novák doufal, že jeho životopis bude více rezonovat na Západě, kde spíše zapadl.

Existuje něco, za co byste Nováka ohledně Kunderovy biografie pochválil?

Pochválit ho nemůžu za nic, ale je dobře, že to téma znovu otevřel. Snad se díky tomu jednou provždy vyjasní spor kolem Milana Kundery.